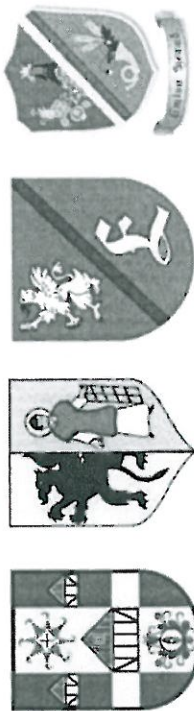

Załącznik nr 1 do umowy o warunki i spróbę realizacji projektu
Kasubsko Pomorskiego nr 0009.04.11.6572.20015.2023 z dnia 24.01.2024 r.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2021-2027

STOWARZYSZENIE LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "KASZUBSKA DROGA" LUDZINO, 2023

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
DEPARTAMENT PROGRAMÓW
POZWOJU OBRZĄDÓW WIEJSKICH
80-810 Gdańsk, ul. Olszowa 21/27
tel. 58 62 66 657, fax 58 62 68 673

Marla Janicka

Rzeczpospolita
Polska

Fundusze
Europejskie

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	2
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	4
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR	5
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR	10
1. Położenie	10
2. Demografia	11
3. Przedsiębiorczość	12
4. Rynek pracy	17
5. Rolnictwo	19
6. Tradycja i kultura	20
7. Turystyka	21
8. Infrastruktura społeczna	23
9. Problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego	25
10. Dzieci i młodzież	33
11. Zasoby przyrodnicze	34
12. Odnawialne Źródła Energii na obszarze LGD	37
13. Osoby w niekorzystnej sytuacji	39
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia	40
Rozdział VI Cele i wskaźniki	44
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz ustanawiania kryteriów wyboru	56
Rozdział VIII Plan działania	58
Rozdział IX Plan finansowy LSR	58
Rozdział X Monitoring i ewaluacja	60
XI. Wykaz literatury/źródeł	64
XII. Spis tabel	64
XIII. Spis wykresów	65
Załączniki	66
Formularz 1: Cele i przedsięwzięcia	66
Formularz 2: Plan działania	67
Formularz 3: Budżet LSR	73
Formularz 4: Plan wykorzystania budżetu LSR	73

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Lokalna Grupa Działania "Kaszubska Droga" (zwana dalej „LGD”) jest stowarzyszeniem, które zostało zarejestrowane 25 marca 2008 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr 0000301335. Stowarzyszenie działa w szczególności na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 1393),
- ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r., poz. 378).

Zasady funkcjonowania LGD nie mogą stać w sprzeczności z podstawami prawnymi wynikającymi z:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

Członkami - założycielami grupy są gminy: Linia, Luzino i Szemud. Do nich dołączyły gminy: Łęczycze (2008r.) i Wejherowo (2009r.). Celem, dla którego utworzono grupę był rozwój obszarów wiejskich na jej terenie, co jest opisane w Statucie Stowarzyszenia. Gmina Wejherowo w 2015 r. przystąpiła do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Bursztynowy Pasaż", a tym samym wystąpiła z LGD „Kaszubska Droga”.

LGD posiada duże doświadczenie we wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju - wdrażała/wdraża strategię w latach 2007 – 2013 oraz 2014 – 2020. W pierwszym okresie programowania wybrano łącznie 133 projekty dofinansowane ze środków strategii na kwotę ok. 7,8 mln zł. Realizowano operacje w ramach aktywizacji mieszkańców, podniesienia atrakcyjności turystycznej obszaru, zachowania dziedzictwa kaszubskiego. W tamtym okresie zrealizowano 3 projekty współpracy związane z rozwojem turystyki. Kolejny (jeszcze trwający) okres programowania to budżet na wdrażanie w kwocie 1,9 mln euro. Zrealizowano lub są w trakcie realizacji 116 projektów z zakresu min. rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury, rozwoju przedsiębiorczości, promowania postaw ekologicznych, promocji produktów lokalnych. LGD realizowała 2 projekty współpracy i również 2 projekty w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Członkami zwyczajnymi Stowarzyszenia, zgodnie z zapisami statutu mogą być osoby fizyczne, które uzyskały pozytywną opinię przynajmniej 2 członków Stowarzyszenia i złożyły deklarację członkowską na piśmie; samorządy gmin; pozostałe osoby prawne, które uzyskały pozytywną opinię przynajmniej 2 członków Stowarzyszenia i złożyły deklarację członkowską na piśmie. W skład LGD opartej na zasadzie partnerstwa trójsektorowego wchodzi 68 podmiotów z obszaru gmin Linia, Luzino, Łęczycze, Szemud (co najmniej jeden podmiot z danego sektora z każdej z gmin). Najbliższy jest sektor społeczny - 58 członków. Sektor publiczny 5 podmiotów, sektor gospodarczy - 4. Wśród organizacji pozarządowych warto wyróżnić Kaszubskie Towarzystwo Sportowo-Kulturalne realizujące projekty w sferze społecznej na rzecz dzieci i młodzieży oraz na rzecz seniorów co może mieć pozytywny wpływ na wdrażanie nowej strategii – z diagnozy obszaru LGD wynika, że właśnie te grupy społeczne wymagają wsparcia. Z

2

punktu widzenia wdrażania niektórych przedsięwzięć należy podkreślić, że wśród członków z sektora gospodarczego są osoby posiadające doświadczenie w ubieganiu się o dofinansowanie w ramach wspierania rozwoju przedsiębiorczości oraz rolnicy.

Organem decyzyjnym LGD jest Rada składająca się z od 10 do 15 osób, w tym Przewodniczącą, Wiceprzewodniczącą oraz Sekretarza. W skład Rady wchodzi z każdej gminy przedstawiciele lokalnych interesów społeczno-gospodarczych reprezentujących interesy sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego (co najmniej po 1 przedstawicielu danej grupy interesy z każdej gminy) z zastrzeżeniem, że ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie kontroluje procesu podejmowania decyzji. Podstawowe zadania Rady to zatwierdzanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD oraz zmian do niej, uchwalanie budżetu w zakresie wdrażania LSR i wprowadzanie zmian w budżecie w tym zakresie, wybór operacji (w tym ustalenie kryteriów i procedur wyboru, rozpatrywanie wniosków oraz protestów od decyzji jeżeli tak stanowi procedura), które mają być realizowane w ramach lokalnej strategii rozwoju.

Praca w Radzie opiera się na bezstronności jej członków, szczególnie w procesie wyboru i oceny operacji. Wybór składu Rady jest kompetencją Walnego Zebrania Członków. Pracę członków Rady w nowej perspektywie poprzedzi szkolenie z zakresu nowych procedur i wyboru wniosków.

W ramach struktury wewnętrznej stowarzyszenia sprawy min. w zakresie administracyjnym, finansowym i organizacyjnym LGD prowadzi Biuro LGD. Obsługą bieżącą LGD zapewnia personel, tj. Dyrektor Biura – 1 osoba (1 etat) oraz Asystent biura – 1 osoba (1 etat). Wyboru Dyrektora dokonuje Zarząd LGD. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku asystenta, choć tutaj istotną rolę odgrywa rekomendacja Dyrektora Biura. Osoby zatrudnione w biurze muszą posiadać następujące kompetencje, które będą weryfikowane w postępowaniu rekrutacyjnym:

Wymagania konieczne:

- Dyrektor Biura - wykształcenie wyższe; bardzo dobra znajomość zasad podejścia Leader; doświadczenie w zarządzaniu projektami finansowanymi z funduszy strukturalnych UE o wartości powyżej 100 tys. zł; biegła umiętność posługiwania się komputerem (obsługa oprogramowania typu: Word, Excel, Power Point, Outlook Express).
 - Asystent biura - wykształcenie co najmniej średnie; biegła umiętność obsługi komputera i innych urządzeń biurowych; komunikatywność; dobra organizacja pracy.
- Kompetencje pracowników biura będą podnoszone poprzez ich udział w szkoleniach. Ponadto, dodatkowo przewiduje się zlecanie (w ramach umów zleceń, o dzieło z uprawnionymi osobami) wykonywania czynności związanych z obsługą Stowarzyszenia w zakresie spraw dotyczących min. księgowości, obsługi informatycznej; realizacji określonych projektów (jeżeli zajdzie taka potrzeba). Struktura biura może być zmieniona zgodnie z obowiązującymi wytycznymi dot. zarządzania LSR.

Partycypacja podczas tworzenia LSR będzie kontynuowana w procesie wdrażania LSR. Stowarzyszenie jest otwarte na propozycje pochodzące z zewnątrz od osób nie związanych z nim, ale zainteresowanych rozwojem obszaru gmin członkowskich jak i również od członków LGD. Służyć temu ma formuła zgłaszania zarządowi wniosków i postulatów dotyczących funkcjonowania LGD. Konsultacje zmiany w LSR czy zmiany lokalnych kryteriach wyboru operacji będą każdorazowo prowadzone za pośrednictwem strony internetowej. Umożliwi to zaangażowanie lokalnej społeczności i zachęci ją do udziału we wdrażaniu LSR. Same decyzje w LGD podejmowane są kolegiально przez organy stowarzyszenia w oparciu o kompetencje i sposoby ich realizacji określone w dokumentach LGD. Wytyczanie kierunków działania, wybór członków organów to kompetencja Walnego Zebrania Członków. Bieżące kierowanie LGD to kompetencja Zarządu, szczególnie poprzez ukształtowane przez Zarząd biuro LGD. Głównym zadaniem Rady LGD jest wdrażanie LSR, szczególnie poprzez wybór operacji do dofinansowania. Organem kontrolnym LGD jest Komisja Rewizyjna. Usprawianiem komunikacji pomiędzy członkami LGD będzie wysyłanie przez biuro LGD dla chętnych informacji o bieżącej działalności Stowarzyszenia.

3

Zasady funkcjonowania LGD reguluje statut oraz wewnętrzne regulaminy organów władz LGD.

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Dokument	Sposobu uchwalania i aktualizacji	Główne kwestie
Statut LGD	Walne Zebranie Członków	- Nazwa stowarzyszenia - Siedziba i teren działania - Cele i sposoby ich realizacji - Informacje o członkach stowarzyszenia - Sposób podejmowania decyzji - Źródła majątku - Sposób reprezentowania stowarzyszenia, w szczególności zaciągania zobowiązań majątkowych - Zasady wprowadzania zmian w statucie - Sposób rozwiązywania się stowarzyszenia
Regulamin Rady	Rada	- Skład i kompetencje Rady - Tryb organizacji i przebiegu posiedzeń Rady - Prawa i obowiązki członków Rady
Regulamin Zarządu	Zarząd	- Zadania Zarządu - Organizacja pracy i posiedzeń Zarządu
Regulamin Biura	Zarząd	- Organizacja i zasady funkcjonowania Biura oraz zakres działania i kompetencji - Podstawowe obowiązki pracodawcy i pracownika - Uprawnienia pracownika i pracodawcy - Czas pracy - Zasady wypłaty wynagrodzenia

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

LGD „Kaszubska Droga” obejmuje obszar 641,05 km² – składa się z 4 gmin leżących na terenie powiatu wejherowskiego (gmina Linia 119,8 km², gmina Luzino 111,5 km², gmina Łęczysze 232,9 km², gmina Szemud 176,9 km²). Na tym terenie mieszkało wg stanu na 31.12.2013r. - 49028 osób (gm. Linia 6111 osób, gm. Luzino 14953, gm. Łęczysze 11888, gm. Szemud 16076).

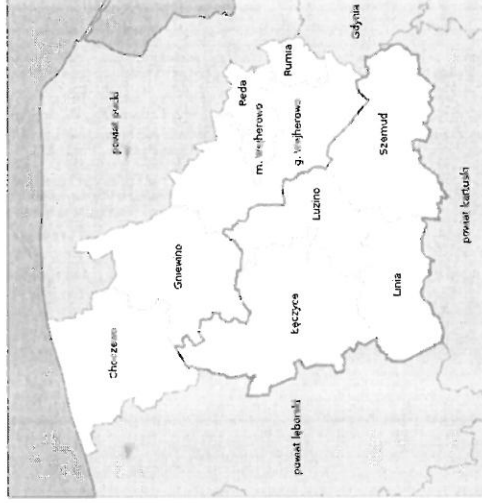
Tabela 2 Zmiana liczby ludności

Gmina	Rok					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Linia	6 213	6 253	6 323	6 361	6 432	6 364
Luzino	15 337	15 608	15 964	16 270	16 539	16 987
Łęczysze	11 977	12 043	12 035	12 046	12 084	12 041
Szemud	16 702	17 060	17 452	17 816	18 240	20 000
Razem	50 229	50 964	51 774	52 493	53 295	55 392

Obszar LGD na koniec 2020 roku zamieszkiwało 55 392 osób, a liczba mieszkańców w poszczególnych gminach przedstawia się następująco: gmina Linia 6 364 osoby, gmina Luzino 16 987 osób, gm. Łęczysze 12 041 mieszkańców, gm. Szemud 20 000 mieszkańców. Od 2015 roku liczna ludności systematycznie rośnie, co jest zasługą migracji mieszkańców pobliskiego Trójmiasta na obszary wiejskie.

Obszar jest spójny przestrzennie co pokazuje poniższa mapa.

Mapa 1 Lokalizacja gmin LGD na tle powiatu wejherowskiego

Źródło: Opracowanie własne

Dany obszar jest odpowiedni dla strategii – tworzy układ organizujący się w jednolitą całość obejmując południowo-zachodnie wiejskie gminy powiatu wejherowskiego. LGD cechuje jednolitość kulturowa i idące za tym kultywowanie tradycji kaszubskiej, która na obszarze LGD rozwija się dzięki rosnącej świadomości społeczności lokalnej o jej roli w życiu społeczno-gospodarczym. We wszystkich gminach objętych LGD przynajmniej 10% ludności przynależy do narodowości kaszubskiej. Z punktu widzenia ukształtowania terenu cechą charakterystyczną tego terenu jest duża deniwelacja terenu (sięgająca kilkudziesięciu metrów) między dnem pradoliną a wysoczyzną oraz bardzo duże nachylenie terenu porożcin - licznymi dolinkami erozyjnymi, co stanowi ewenement nawet na skalę europejską. Komunikacyjnie, większość obszaru łączy droga ekspresowa S6 oraz linia kolejowa nr 202.

Realizacja operacji w ramach każdego z funduszy wskazanych w LSR będzie możliwa na całym obszarze objętym strategią.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

LSR Stowarzyszenia LGD „Kaszubska Droga” została przygotowana z zastosowaniem zasad włączenia społecznego w tworzenie dokumentu strategicznego. W trakcie prac zastosowano różnicowane metody i techniki angażowania mieszkańców do budowy strategii. Wykorzystane czynności zapewniły najwyższy poziom partycypacji społecznej w podejmowaniu decyzji co do zawartości Strategii. Na każdym etapie opracowywania strategii poczyniły od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans, po wyznaczenie celów angażowano mieszkańców obszaru LGD poprzez konsultacje, który odbyły się na każdym etapie tworzenia LSR z zastosowaniem różnych metod partycypacji.

Mieszkańcy byli powiadamiani o pracach nad tworzeniem strategii i zachęceni do jej współtworzenia poprzez stronę internetową LGD, internetowe portale gminne, tablice/ślupy ogłoszeń, portale społecznościowe. Informację o konsultacjach przekazywano szerokiemu gronu społeczeństwa lokalnego, w tym lokalnym liderom, np. przedstawicielom organizacji pozarządowych, radnym, sołtysom. Za opracowanie treści strategii na podstawie zebranych danych odpowiedzialni byli pracownicy biura LGD przy wsparciu członków Zarządu. Powołano również grupę roboczą złożoną z przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, członków LGD, w tym osób prowadzących działalność gospodarczą. Bezpośrednie rozmowy z liderami lokalnymi spowodowały, że do grupy roboczej zgłosili się również przedstawiciele aktywnych na obszarze LGD organizacji pozarządowych działających w sferze kultury i dziedzictwa lokalnego i w sferze wspierania ludzi młodych, seniorów.

Proces tworzenia LSR podzielono na trzy kluczowe etapy. W tabeli poniżej przedstawiono opis przeprowadzonych konsultacji LSR. Należy zaznaczyć, że na osi czasu poszczególne etapy nakładają się na siebie.

Tabela 3 Działania partycypacyjne

Etap	Rodzaj działań	Opis podjętych działań
Przygotowanie diagnozy z wnioskami	1. białych wywiad (gromadzenie i analiza danych) 2. spotkania konsultacyjno-informacyjne, 3. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 4. badania ankietowe w zakresie analizy obszaru LGD, 5. e-konsultacje za pomocą formularza	1. W ramach przygotowania diagnozy zebrano informacje korzystając z danych zawartych w dokumentach ogólnodostępnych – poddano analizie te dane korzystając z bazy danych statystycznych, dokumentów strategicznych, sprawozdań, raportów analiz. 2. Na początku września 2022 r. zorganizowano 4 spotkania (po 1 na terenie każdej z gmin członkowskich) konsultacyjno-informacyjne poświęcone przedstawieniu instrumentu RLKs, istotnych zagadnień planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027 (zwany dalej WPR i zagadnień Programu Fundusze Strukturalne dla Pomorza na lata 2021-2027 (zwany dalej FEP) w zakresie dostępnych środków przeznaczonych na realizację LSR. Częścią spotkań był warsztat, podczas którego wspólnie z mieszkańcami analizowano problemy, potrzeby i potencjał danego obszaru gminy, propozycje rozwiązań, tworzone analizę SWOT. Następnie wyniki warsztatów porównano z danymi statystycznymi. W spotkaniach uczestniczyło 28 osób. 3. W dniu 22 października 2022 r. odbyło się spotkanie zespołu roboczego, poświęcone podobnie jak spotkania konsultacyjne podsumowaniu dotychczasowych działań w ramach przygotowania diagnozy z wnioskami. W części warsztatowej w oparciu o wyniki warsztatów w gminach podjęto próbę sprecyzowania potrzeb obszaru LGD i sposobów rozwiązywania problemów. 4. Od 28 sierpnia 2022 trwało badanie ankietowe wśród wszystkich mieszkańców obszaru mające na celu analizę problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych na terenie objętym realizacją Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga”. Rozpowszechnianie ankiet biegle dwutorowo – wersja online (formularz google) na stronie LGD i wskazanie linku do ankiety w wiadomości elektronicznej ankiety. Wersja papierowa ankiet była

		rozpowszechniana za pośrednictwem Urzędów Gmin i na spotkaniach konsultacyjno - informacyjnych. Wypełniono 168 ankiet. Ich wyniki uwzględniono w diagnozie obszaru. 5. Ostatnim etapem były konsultacje online. Na stronie internetowej zamieszczono wstępną diagnozę obszaru z formularzami uwag. Wpłynęły dwie uwagi, które zostały uwzględnione.
Analiza potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru w celu zdefiniowania celów i przedsięwzięć	1. spotkania konsultacyjno-informacyjne, 2. badania ankietowe w zakresie lokalnych potrzeb, 3. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 4. wywiady indywidualne w biurze LGD, 5. fiszki projektowe 6. e-konsultacje za pomocą formularza	1. 30 stycznia 2023 r. zorganizowano w Luzinie spotkanie na temat przedstawienia celów i działań w ramach strategii w tym wymiernych celów końcowych dotyczących rezultatów oraz planowanych działań. Zaprezentowano wstępną wizję celów i działań, przedstawiono wyniki analizy dotychczasowych ankiet, jakie wypełniali podczas składania wniosków nasi wnioskodawcy w zakresie jakości kryteriów. Zebrano uwagi do zaprezentowanego materiału. W spotkaniach uczestniczyło 29 osób z obszaru całego LGD. 2. Przeprowadzono szereg ankiet pogłębiających dotyczących różnych sfer życia na obszarze. Poszczególne badania ankietowe dotyczyły: sytuacji gospodarczej na terenie objętym realizacją LSR (15 odpowiedzi); działalności organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich (5 odp.); dostępu do usług (26 odp.); problemów, oczekiwań i potrzeb osób starszych (29 odp.). Wyniki ankiet służyły doprecyzowaniu celów i przedsięwzięć. Rozpowszechniano ankietę w wersji online (formularz google) na stronie LGD i wskazanie linku do ankiet w wiadomości elektronicznej ankiety oraz w wersji papierowej za pośrednictwem Urzędów Gmin. 3. Doprecyzowaniu celów i przedsięwzięć służyło również warsztatowe spotkanie zespołu roboczego ds. LSR w Szemudzie w dniu 20 lutego 2023 roku. 4. W toku prac nad strategią w biurze LGD przeprowadzono cykl wywiadów/spotkań z ekspertami) służącym uszczegółowieniu lokalnych potrzeb i kierunków działań z następującymi lokalnymi liderami w poszczególnych sferach życia społeczno – gospodarczego: Aleksandra Meyer (przebiegiem i ngo w zakresie kultywowania dziedzictwa kulturowego), Piotr Jasiński (rolnictwo), Rafał Plotka (kultura), przedstawiciele gminnych ośrodków pomocy społecznej, Piotr Klecha (organizacje pozarządowe działające w sferze wspierania dzieci i młodzieży oraz seniorów). 5. Podstawą do ujęcia pomysłu (projektów) w strategii były fiszki projektowe rozpowszechniane w wersji online (formularz na stronie LGD) oraz w wersji papierowej za pośrednictwem Urzędów Gmin. Wpłynęło 15 pomysłów na projekty. 6. Podobnie jak poprzedni etap, ten również kończyły konsultacje online, tym razem w zakresie zdefiniowania celów i przedsięwzięć.

Określenie działań na etapie wdrażania strategii oraz określenie rezultatów jej wdrożenia	1. biały wywiad (gromadzenie i analiza danych) 2. warsztaty zespołu roboczego ds. LSR, 3. wywiady grupowe w biurze LGD, 4. e-konsultacje z pomocą formularza	Na stronie internetowej zamieszczono wstępną diagnozę obszaru z formularzami uwag. Nie wpłynęły uwagi. Etap dotyczył przygotowania planu działania, opracowania zasad wyboru i ustalania kryteriów wyboru operacji, opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji, przygotowanie planu komunikacyjnego. Pracownicy biura LGD na podstawie wniosków z raportu ewaluacyjnego danych zebranych rady z poprzednich posiedzeń opracowali zasad wyboru i ustalania kryteriów wyboru operacji (biały wywiad), które zostały omówione z członkami Rady LGD (wywiad grupowy) w dniu 28 kwietnia 2023 roku. Podczas spotkania dyskutowano również nad wykorzystaniem innowacyjności w kryteriach oceny wniosków i nad samą definicją innowacyjności. Te same zagadnienia były przedmiotem posiedzenia zespołu roboczego w dniu 17 kwietnia 2023 r. W wyniku obu spotkań ustalono, żeby innowacyjność powiązać z lokalnymi zasobami oraz uwzględnić innowacyjność w kryteriach dotyczących takich przedsięwzięć jak rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach, inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, wzmocnienie infrastruktury turystycznej, rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych. Spotkanie zespołu roboczego dotyczyło również opracowania zasad monitoringu i ewaluacji. Biuro LGD przedstawiło propozycję w tym zakresie głównie oparte na poprzednim okresie programowania. Przygotowanie propozycji planu komunikacji również poprzedzono analizą danych przez pracowników biura LGD. Zbadano skuteczność dotychczasowych form komunikacji, wyciągnięto wnioski z raportu ewaluacyjnego. O preferowane kanały komunikacji pytano podczas spotkań 30 stycznia (konsultacje społeczne) i 20 lutego (zespół roboczy). Podstawowy wniosek z tych rozmów to potrzeba uaktualnienia planu komunikacji do potrzeb nowoczesnego społeczeństwa informacyjnego, czyli większe wykorzystanie nowoczesnych technologii w przepływie informacji między LGD a lokalnym społeczeństwem. Jak w poprzednich etapach, także trzeciemu towarzyszyły e-konsultacje za pomocą formularza. Na stronie internetowej zamieszczono formularze dotyczące wyboru i ustalania kryteriów wyboru operacji, opracowanie zasad monitoringu i ewaluacji, przygotowanie planu komunikacyjnego. Wpłynęły dwie uwagi, których nie uwzględniono.
---	---	---

Wyniki z konsultacji społecznych w procesie tworzenia strategii były na bieżąco analizowane i wpływały na treść innych rozdziałów. Wyniki konsultacji przyjmowano jeśli nie stały w sprzeczności z takimi zasadami jak: poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; zasada równości kobiet i mężczyzn; zasada równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności

dla osób z niepełnosprawnościami; zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”. Powyższe zasady będą stosowane również na etapie realizacji LSR. Nie kierowano do dalszych prac głosów z konsultacji, które stały w sprzeczności z zapisami WPR czy FEP. Przykłady takich wniosków to budowa dróg, organizacja transportu publicznego, zapewnienie dostępu do internetu.

W proces tworzenia LSR zaangażowany był cały przekrój społeczeństwa obszaru LGD. Oprócz członków LGD warto podkreślić aktywny udział organizacji pozarządowych zajmujących się krzewieniem dziedzictwa kulturowego i wspieraniem ludzi młodych, seniorów. Byli aktywnymi uczestnikami konsultacji zgłaszając potrzebę kultywowania kultury kaszubskiej, animacji ludzi młodych i rozwojem usług społecznych.

LGD przez cały okres wdrażania LSR będzie podejmowało działania mające na celu motywowanie i umożliwienie prawdziwego udziału lokalnej społeczności.

Oprócz typowych działań informacyjnych takich jak:

1. Bieżący monitoring i analizę osób, które składają wnioski, uczestniczą w doradztwie i/lub są zainteresowane wdrażaniem LSR – na podstawie prowadzonego monitoringu możliwe będzie rozpoznanie osób i grup, które włączają się we wdrażanie LSR i zaplanowanie podejmowania działań aktywizacyjnych,

2. Prowadzenie stałego doradztwa w biurze LGD

3. Prowadzenie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów i spotkań informacyjnych na temat wdrażania LSR, naborów, wniosków oraz realizowanych operacji (w formule hybrydowej – stacjonarnie i online).

4. Stały kontakt ze wszystkimi sektorami partnerstwa i mieszkańcami poprzez spotkania bezpośrednie, kontakt telefoniczny, mailowy w sprawach związanych z wdrażaniem LSR i realizowaniem operacji (w tym szczególnie bieżąca wymiana informacji z podmiotami mającymi stały kontakt z osobami w niekorzystnej sytuacji społecznej – np. szkoły podstawowe i średnie, gminne instytucje kultury, parafie, izba rolnicza, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ośrodki pomocy społecznej, urząd pracy).

Organizowane będą alternatywne kanały komunikacji dla mieszkańców całego obszaru:

- a) artykuły na stronie internetowej LGD, stronach gmin członkowskich jak również na portalach społecznościowych, lokalnych portalach internetowych
- b) utworzenie punktu informacyjnego podczas imprez na terenie LGD
- c) lista „e-mailingowa”
- d) indywidualne konsultacje w siedzibie/online potencjalnego Beneficjenta przeprowadzone przez pracowników Biura LGD (np. dla seniorów, niepełnosprawnych, rodziców małych dzieci).
- e) niezależnie od spotkań informacyjno-szkoleniowych w siedzibie LGD zostanie zorganizowane po 1 spotkaniu informacyjnym w każdej gminie członkowskiej w 2024 i 2026 r. (w razie potrzeby zostaną zorganizowane częściej),
- f) fora internetowe (dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych) służące wymianie doświadczeń, uwag dotyczących wdrażania LSR oraz zgłaszaniu:
 - pomysłów na realizację nowych projektów przez LGD lub podmioty inne niż LGD w ramach LSR (w tym także w partnerstwie)
 - pomysłów inicjatyw wykraczających poza LSR
- g) formularz pomysłów dostępny na stałe na stronie internetowej LGD

Powyższe pozwoli z jednej strony utrzymać zaangażowanie lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR, a z drugiej strony na poinformowanie o strategii szerszej społeczności lokalnej i zmobilizowanie biernych dotychczas interesariuszy do realizacji LSR. Wskazane kanały komunikacji zostaną pod koniec 2025 roku poddane ocenie i ewentualnie zweryfikowane pod kątem czy pożądaný efekt nie został osiągnięty lub dlaczego komunikacja była nieskuteczna. Weryfikacji skuteczności metod komunikacji będą służyły ankiety ewaluacyjne badające czy informacje zwrotne zostały odebrane i zrozumiane. Komunikacja zwrotna będzie miała postać corocznego raportu

Łęczycze	232,86
Szchemud	176,91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS- Bank Danych Lokalnych

2. Demografia

Obszar LGD na koniec 2020 roku zamieszkiwało 55 392 osób, a liczba mieszkańców w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

Tabela 5 Liczba ludności w poszczególnych gminach LGD, udział procentowy (w g. stanu na dzień 31.12.2020 r.)

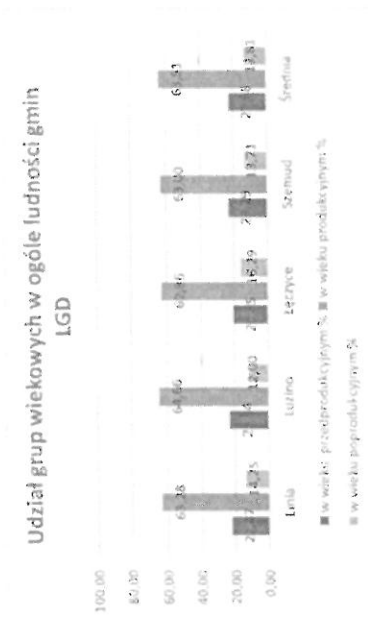
Gmina	Liczba mieszkańców	Kobiety	Udział mężczyzn	Udział kobiet	Udział procentowy ludności
Linia	6 364	3 187	49,92	50,08	11,49
Luzino	16 987	8 426	50,40	49,60	30,67
Łęczycze	12 041	6 000	50,17	49,83	21,74
Szchemud	20 000	9 845	50,77	49,23	36,11
Razem	55 392	27 458	50,43	49,57	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W ciągu ostatnich lat istnieje wyraźny widoczny trend wzrostowy liczby ludności na terenie samej LGD. W porównaniu do poprzedniego roku bazowego (2014 – 49 625 mieszkańców) lat wzrost ten wyniósł 11,62% i występował we wszystkich gminach obszaru, przy czym w gm. Linia i Łęczycze był symboliczny (kolejno 2,43% i 0,5%) wobec odmiennej sytuacji w gm. Luzino i Szchemud (kolejno 10,75%, 19,75%).

Udział grup wiekowych w poszczególnych gminach jest podobny. W stosunku do średniej LGD wyróżnia się gm. Łęczycze (mniej ludności w wieku przedprodukcyjnym – 20,82% w stosunku do średniej 22,68%, natomiast więcej ludności w wieku poprodukcyjnym - 16,29% do średniej 13,81%).

Wykres 1 Udział grup wiekowych w ogólnej ludności gmin LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą dynamiką wzrostu w porównaniu z 2014 rokiem charakteryzuje się grupa ludności w wieku poprodukcyjnym. Do końca 2020 roku przysrost wyniósł tu 36,19%. O 14,10% wzrosła się grupa ludności w wieku przedprodukcyjnym a o 6,61% wzrosła liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym. Warto zaznaczyć, że w

z komunikacji z mieszkańcami oraz indywidualnych odpowiedzi. Całość tych działań zmobilizuje mieszkańców do większego zaangażowania w proces wdrażania LSR.

Ważnym aspektem partycypacji będzie rozwijanie partnerstwa lokalnego w procesie realizacji LSR. Będzie kontynuowane wykazane w toku konsultacji społecznych zaangażowanie podmiotów sektora organizacji pozarządowych działających na rzecz kultywowania kultury lokalnej czy wspierania osób wykluczonych. Poprzez preferowanie przy ocenie wniosków projektów partnerskich i w partnerstwie w przedsięwzięciach P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowanie świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych oraz P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży chcemy zachęcić do współpracy te podmioty do współpracy między sobą, z podmiotami sektora publicznego. Służyć to będzie wymianie doświadczeń, wzmocnieniu podmiotów społecznych służących dobru wspólnemu.

Poprawnemu wdrażaniu LSR mają służyć działania animacyjne na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych. Sama definicja innowacyjności była konsultowana z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz kultywowania tradycji kaszubskiej. Pojęcie innowacyjności będzie szeroko omawiane podczas szkoleń przed naborami i podczas konsultacji wnioskodawców w biurze LGD. Potencjalnym wnioskodawcom zostaną pokazane dobre praktyki innowacji z poprzednich okresów programowania. Do czerwca 2025 roku zostanie opracowany przez biuro LGD raport z wykorzystania pojęcia innowacyjności we wdrażaniu strategii i dopuszcza się, że (o ile będzie to możliwe) nastąpi ewentualna korekta pojęcia.

Zastosowane na etapie tworzenia strategii jak i planowane w trakcie jej wdrażania metody włączenia społeczności lokalnej mają spowodować, żeby jak najwięcej mieszkańców obszaru LGD odczuło osobistą korzyść z faktu bycia zaangażowanym, w postaci wzrostu pewności siebie, wiedzy, umiejętności lub świadomości. Konsultacje społeczne mają na celu lepsze zrozumienie potrzeb mieszkańców, aspiracji i dostosowania do nich możliwości działania w ramach LSR. Takie podejście jest bardzo ważne dla LGD ponieważ pozwala na względnie szybkie wprowadzenie zmian, dzięki czemu zarówno mieszkańcy, jak i LGD uzyskują natychmiastowe korzyści w postaci skutecznego wdrażania LSR.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

1. Położenie

Obszar LGD znajduje się w południowo-zachodniej części powiatu wejherowskiego, w centralnej części województwa pomorskiego, w odległości 30 km od stolicy województwa - Gdańska. Przez ten teren przechodzą ważne szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa nr 6 Szczecin – Gdańsk
- linia kolejowa nr 202 (Stargard Szczeciński – Gdańsk)
- droga wojewódzka nr 224 (Wejherowo- Tczew)
- droga ekspresowa S6 przechodząca przez teren 3 gmin LGD (Luzino, Łęczycze i Szchemud) wraz z węzłami na ich terenie.

W odległości ok.25 km znajduje się Port lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy. Obszar LGD bezpośrednio sąsiaduje lub leży w bliskiej odległości z ośrodkami miejskim, dużymi skupiskami ludności (Trójmiasto – Gdynia, Gdańsk, Sopot i tzw. Małe Trójmiasto, tj. Wejherowo, Reda, Rumia).

Teren LGD obejmuje powierzchnię 641,05 km², przy czym wielkość poszczególnych gmin jest następująca:

Tabela 4 Powierzchnia gmin

Gmina	Powierzchnia [w km ²]
Linia	119,81
Luzino	111,47

prognozie zmiany ludności wg płci i funkcjonalnych grup wieku (opracowane na bazie Narodowego Spisu Powszechnego 2011) przewiduje się w 2050 roku w powiecie wejherowskim znaczący wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym (o 85%) co spowoduje znaczące konsekwencje społeczno – gospodarcze i dla gmin obszaru LGD. Wzrost ludności powiązany jest z dodatnim przyrostem naturalnym i dodatnim saldem migracji. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w roku 2020 dla gmin obszaru LGD najwyższy poziom osiągnął w gminie Luzino (9,88), najniższy w gminie Linia (4,09) co wyjątkowo bardzo korzystnie na tle województwa pomorskiego (-0,50) i powiatu wejherowskiego (2,36). Z kolei saldo migracji ludności na 1000 osób dla gmin obszaru LGD jest szczególnie wysokie w gminie Szemud (14,3). Wysoki poziom salda jest również w gminie Luzino, 9,8 na 1000. W gminie Łęczysze saldo różnicy między napływem a odpływem ludności utrzymywało tendencję minusową od lat 2000-nych a w roku 2020 sytuacja uległa poprawieniu i saldo wyniosło 3,4. W związku, z tym, że ogólna liczba mieszkańców w gminie Łęczysze jest poniżej średniej dla 4 gmin obszaru LGD powyższy wynik nie ma negatywnego wpływu na całość obszaru. Saldo migracji na 1000 mieszkańców na poziomie województwa to 1,7 a powiatu 4,8. Warto podkreślić, że ten wskaźnik na każdym szczeblu rósł w latach 2014-2019 i wyhamował w roku 2020.

Tabela 6 Przyrost naturalny i saldo migracji w poszczególnych gminach LGD na tle województwa pomorskiego i powiatu wejherowskiego

Jednostka	przyrost naturalny		saldo migracji	
	ogółem	na 1000 ludności	ogółem	na 1000
POMORSKIE	-1 168	-0,50	4 078	1,7
Powiat wejherowski	527	2,36	1 068	4,8
Linia	26	4,09	1	0,2
Luzino	166	9,88	164	9,8
Łęczysze	42	3,49	-41	-3,4
Szemud	92	4,64	284	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Przyczyną dodatknej migracji w gminach Szemud i Luzino jest ich korzystna lokalizacja znajdująca się tuż przy ośrodkach miejskich: gm. Luzino blisko Wejherowa plus dogodne połączeniem kolejowe z Trójmiastem, zaś gm. Szemud w sąsiedztwie Gdyni. Wydaje się, że ta pozytywna tendencja zostanie utrzymana i wzmocniona budową trasy szybkiego ruchu s6.

3. Przedsiębiorczość

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2020 r. w rejestrze REGON na obszarze LGD znajdowało się 5747 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 69 należących do sektora publicznego. Najwięcej firm zlokalizowanych jest w gminie Szemud (2413 co daje 120,70 podmiotów/1000 mieszkańców), a najmniej w gm. Linia (520 i 81,70 podmiotów/1000 mieszkańców). Było to 1,80% podmiotów gospodarczych w województwie pomorskim. W 2014 roku wskaźnik ten wyniósł 1,60%.

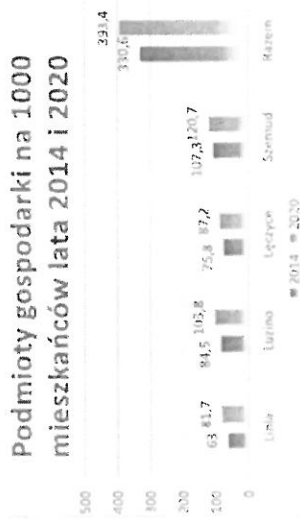
Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2020)

Gminy	ogółem	Publiczny	Prywatny	w tym osoby fiz.	Podm/1000 Mk
Linia	520	15	503	452	81,70
Luzino	1 764	15	1 740	1 533	103,8
Łęczysze	1 050	19	1 025	887	87,20
Szemud	2 413	20	2 380	2 018	120,70
Razem	5 747	69	5 648	4 890	88,36

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe nie sumują się na sektor ogółem. Dla pozycji "podmioty gospodarki narodowej

ogółem" oraz "sektor publiczny - ogółem" jednolity łącznie z gospodarstwami pomocniczymi. W 2000 roku łącznie z osobami prowadzącymi gospodarstwa indywidualne w rolnictwie (sekcja A PKD2004), zarejestrowanych w rejestrze REGON.)

Wykres 2 Podmioty gospodarki na 1000 mieszkańców

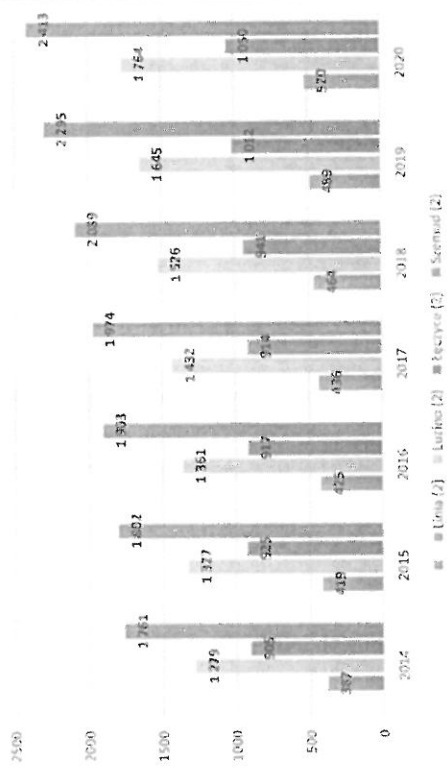

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba podmiotów gospodarczych od 2014 roku rosła dość dynamicznie we wszystkich gminach na terenie LGD. Społeczeństwo gm. Szemud wykazuje się największą przedsiębiorczością choć i tak miała mniej zarejestrowanych przedsiębiorstw niż średnia dla województwa pomorskiego (pomorskie – 135,10 podmiotów na 1000 ludności). Pozostałe gminy były zdecydowanie poniżej średniej. Obszar LGD wypada korzystnie w określeniu dynamiki ogólnego przyrostu przedsiębiorstw. O ile w latach 2014-2020 w całym województwie pomorskim liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 15% (275 990 wobec 318 518) to dla obszaru LGD ten przyrost wyniósł 32% (4332 wobec 5747).

Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki narodowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Najwięcej przedsiębiorstw, zgodnie z rejestrem REGON i głównym kodem działalności, należy do 3 różnych branż: budownictwo (1590 podmiotów tj. 27,67% ogółu przedsiębiorstw – wobec 1054, tj. 24,33% w 2014 roku), handel hurtowy i detaliczny (998 firm, tj. 17,36% wobec 554, tj. 21,97 ogółu w 2014, liczba wzrosła, ale zmalała na tle ogólnego wzrostu podmiotów), w tym naprawa pojazdów samochodowych (4,61% ogółu - 2020 do 4,77% ogółu w 2014 r.) oraz przetwórstwo przemysłowe (15,31 do 16,16 w 2014, łącznie 700 do 880). Największą dynamiką wzrostu w latach 2014-2020 wykazały się branże związane z usługami w zakresie informacji i komunikacji (przrost o 113,55%) handel hurtowy i detaliczny (przrost o 80,14%), oraz działalność gospodarczą w zakresie usług administracyjnych i działalność wspierająca (przrost o 59,48%). Warto też podkreślić wzrost znaczenia branży dotyczącej działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – w 2014 działało tu 110 podmiotów co dało 2,54% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. W 2020 roku było to odpowiednio 168 podmiotów i 2,93%.

Ze względu na klasyfikację przedsiębiorstw według kryterium liczby pracujących na obszarze LGD „Kaszubska Droga” zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Stanowią 97,55% ogółu firm i ten wskaźnik jest bardzo podobny w każdej z gmin. Jest to nieznacznie wyższy odsetek niż w powiecie wejherowskim (97,42%) i w województwie pomorskim (96,83%).

Natomiast od średniej wojewódzkiej odbiega udział podmiotów w sektorze prywatnym wg form prawnych. 85,09% przedsiębiorstw na obszarze LGD to te prowadzone przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W skali województwa jest takich przedsiębiorstw 73,31%.

Tabela 8 Potencjał gospodarczy – liczba nowych podmiotów gospodarczych bezwzględna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Rok	Gmina		
	Linia	Luzino	Szemud

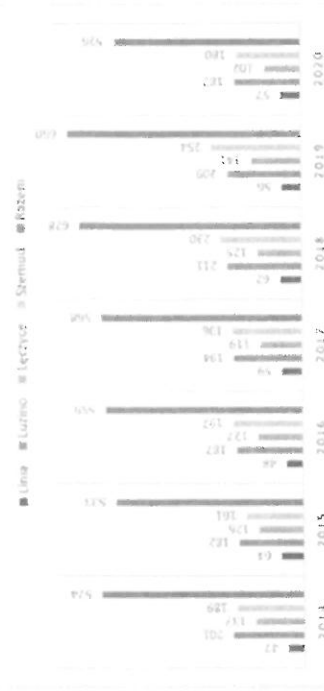
	Liczba nowych podmiotów w	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów w	Na tys. mieszkańców	Liczba nowych podmiotów w	Na tys. mieszkańców
2014	47	7,66	201	13,36	189	11,63
2015	64	10,39	182	11,94	161	9,72
2016	48	7,71	187	12,09	197	11,68
2017	59	9,38	194	12,31	196	11,35
2018	62	9,8	211	13,12	230	13,05
2019	56	8,77	209	12,75	254	14,05
2020	57	8,84	187	11,21	180	9,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Niepokojącym zjawiskiem w gospodarce jest zmniejszenie się w 2020 roku liczby nowoutworzonych firm. W trzech gminach (Luzino, Łęczyce, Szemud) wykazano spadek rejestracji nowych podmiotów gospodarczych wobec tego co miało miejsce w 2019 roku. Z tym, że w gminie Łęczyce spadek wyniósł aż 25%, w gminach Luzino i Szemud odpowiednio 7% i 5%. Jedynie w gminie Linia zanotowano znaczący przyrost nowych firm, o 21% w porównaniu do roku 2019. Średnia dla województwa to spadek o 7%. Rok 2020 należy uznać za datę przełomową w tym zakresie – jeszcze w roku 2019 trzy gminy (tym razem oprócz Linii) odnotowały przyrost nowoutworzonych przedsiębiorstw (od 3% w gminie Łęczyce do 34% do gminy Szemud). I to przy w województwie pomorskim spadku o 11%.

W wartościach bezwzględnych (nie uwzględniając wzrostu liczby ludności) niemal jednakowy wzrost liczby tworzonych podmiotów wystąpił w gminach Luzino, Szemud i Linia (w latach 2014-2020 odpowiednio 37,92%, 37,02% i 34,36%), natomiast najwolniej przybywało podmiotów gospodarczych w gm. Łęczyce (16,02%).

Wykres 4 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej

NOWO ZAREJESTROWANE PODMIOTY
GOSPODARKI NARODOWEJ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Coraz więcej potencjalnych nowych przedsiębiorców rezygnuje z założenia przedsiębiorstwa potykając się na różnego rodzaju utrudnieniach. W 2020 roku zaistniały negatywne przesłanki w sytuacji ekonomicznej. Na sytuację

gospodarczą zaczęły oddziaływać skutki pandemii COVID19. Analizując te dane w czasie tworzenia strategii trudno też nie podkreślić wpływu na lokalną przedsiębiorczość inflacji czy wojny za polską granicą.

Jednym z istotnych powodów powyższego jest brak środków na inwestycje ograniczający możliwości rozwoju. Należy podkreślić, że Lokalne Grupy Działania oprócz środków na założenie przedsiębiorstwa z Powiatowych Urzędów Pracy oraz środków z Regionalnego Programu Operacyjnego są głównym źródłem pomocy dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców.

Wspominano powyżej o dotacjach na rozpoczęcie działalności gospodarczej z Powiatowych Urzędów Pracy. Dane pozyskane z PUP w Wejherowie wskazują na następujące wykorzystanie tych środków przez mieszkańców obszaru LGD „Kaszubska Droga”:

Tabela 9 Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej

Gmina	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	rozpatrzone pozytywnie	rozpatrzone negatywnie	rozpatrzone pozytywnie	rozpatrzone negatywnie	rozpatrzone pozytywnie	rozpatrzone negatywnie
LINIA	4	3	2	13	6	4
LUZINO	27	8	12	32	13	16
ŁĘCZYCE	12	3	6	16	5	13
SZEMUD	19	24	11	42	15	12
Razem	62	38	31	103	39	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP Wejherowo

Do 2019 systematycznie rosła liczba zainteresowanych pozyskaniem dotacji, co skutkowało znacznym wzrostem liczby odrzuconych wniosków o dotację. Załamanie nastąpiło w 1 roku pandemii. Jednak w dalszym ciągu liczba przyznanych dotacji jest wyższa od wniosków odrzuconych.

Przewaga sektora mikroprzedsiębiorstwa zatrudniającego do 9 osób wśród firm na obszarze LGD ma odzwierciedlenie w ankiecie badającej aktualną sytuację gospodarczą obszaru gmin: Linia, Luzino, Łęczyce, Szemud. Aż 91% odpowiedzi pochodziło od właścicieli takich przedsiębiorstw. Niemal 80% badanych firm nie planuje zmiany profilu działalności. Wśród tych, którzy deklarują chęć zmiany i rozwoju wymienia się takie branże jak produkcja i usługi związane z produktem lokalnym (wykorzystaniem tradycji kaszubskiej, np. rękodzieło, zajęcia edukacyjne, itp.), usług prozdrowotne, poprawiające kondycję fizyczną (np. fizjoterapia), usługi budowlane (m.in. dekarstwo); usługi organizacji czasu wolnego, wsparcie psychiatryczne i psychologiczne dzieci i młodzieży, usługi wparcia seniorów/niepełnosprawnych i ich opiekunów.

Z kolei z konsultacji dotyczących dostępu do usług na obszarze LGD wynika, że największe zapotrzebowanie jest na usługi turystyczne i około turystyczne, usługi gastronomiczne i noclegowe, usługi w zakresie zdrowia, opieki społecznej; usługi „naprawcze” (np. warsztaty samochodowe, szewcy, serwis sprzętu elektronicznego), usługi związane z transportem, łącznością. Na pytanie czy i z jakimi problemami zmagała bądź zmaga się Pana/ Pani firma? największe głosów (76%) padło na odpowiedzi wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (wzrost innych kosztów niż koszty energii). Dla połowy respondentów problemem są koszty dotyczące zakupu energii. Inne ważne problemy to zmniejszenie poziomu zysków (45%) i wstrzymanie planowanych inwestycji (39%). Wszystkie badane przedsiębiorstwa planują inwestycje. 61% chce zakupić nowe maszyny, urządzenia. 48% planuje poniesienie nakładów związanych z podnoszeniem kompetencji pracowników, kadry zarządzającej. Kolejne istotne plany przedsiębiorców dotyczą zakupu wartości niematerialnych (typu oprogramowanie, licencje).

Plany inwestycyjne idą w parze z rozwojem dotychczasowej działalności w perspektywie najbliższych 5 lat. 64% przedsiębiorców zamierza rozszerzyć zakres działalności. 58% zamierza zwiększyć skalę działalności. Natomiast 39% chce się rozwijać poprzez zwiększenie zatrudnienia. Charakterystyczne, że tylko 3% chce ograniczyć działalność wskazując wyłącznie ograniczenie zatrudnienia. Zbliżone odpowiedzi padły na pytanie o wielkość dotacji na założenie przedsiębiorstwa. 33% respondentów chciałoby dotację względnie wyższą ale bez obowiązku tworzenia miejsca pracy. 24% - względnie niższą (np. poniżej 25000 zł) i też bez obowiązku tworzenia miejsca pracy. Po 21% oczekuje wsparcia na poziomie od 100 000 zł i od 200 tys. złotych z obowiązkiem tworzenia miejsc pracy.

Jak lokalni przedsiębiorcy oceniają swoją działalność? Po stronie mocnych stron/szans dominuje przekonanie o posiadaniu wiedzy na temat branży, w której funkcjonuje firma (dla 79%), wysokie umiejętności pracowników (61%) oraz duże doświadczenie właściciela w zarządzaniu (58%). Słabe strony/zagrożenia to kryzys ekonomiczny (dla 88% badanych), niekorzystne prawo gospodarcze czy podatkowe (54%), obecność licznej konkurencji (22%).

W procesie tworzenia LSR mieszkańcy zauważyli, że poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów możliwe jest zrealizowanie inicjatyw o charakterze ekonomicznym (zakładanie własnej działalności gospodarczej, rozwijanie przedsiębiorstw). Potencjał jaki mają przyrodnicze, kulturowe i historyczne zasoby regionu powinny stać się podstawą do kreowania lokalnych produktów opartych na elementach kultury kaszubskiej. Według mieszkańców ten potencjał w sferze lokalnych zasobów nie przekłada się na sferę gospodarczą. W rozwoju obszaru LGD należy więc w większym stopniu uwzględnić jej lokalne i regionalne atuty. Należy promować lokalny patriotyzm gospodarczy.

4. Rynek pracy

W porównaniu ze wcześniejszym okresem wdrażania LSR (2007-2013) w ostatnich latach rynek pracy należał do pracownika. Dotyczy to obszaru całego kraju. Potwierdza to dane z Urzędu Pracy w Wejherowie dotyczące statystyk bezrobocia.

Tabela 10 Liczba osób bezrobotnych

Jednostka	Liczba osób bezrobotnych				Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców [w %]	
	2015	2019	2020	2015	2019	2020
Powiat wejherowski	7145	3 385	4 475	3,52	1,57	2,05
Linia	195	88	115	3,12	1,38	1,79
Luzino	578	294	372	3,91	1,81	2,25
Łęczyce	526	204	288	4,43	1,69	2,38
Szemud	398	213	277	2,45	1,20	1,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W tabeli powyżej celowo wykazano trzy bloki danych, osobno dla roku 2015, roku 2019 i dla roku 2020. Po pierwsze widać znaczny spadek bezrobocia w badanym okresie. Po drugie okazuje się, że pozytywne tendencje na rynku pracy wyhamowały w 2020 roku, w którym po raz pierwszy od 2010 roku na obszarze LGD „Kaszubska Droga” wzrosła liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Zjawisko to jest powiązane z sytuacją gospodarczą i opisywanymi powyżej skutkami pandemii. Na przestrzeni analizowanych lat najwyższy udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców miał miejsce w gminie Łęczyce. Natomiast najmniejszy odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców występował na terenie gmin Szemud i Linia. Udział procentowy bezrobotnych w ogólnej liczbie

mieszkańców gminy nie jest oczywisty, zależy bowiem także od takich czynników jak położenie, skomunikowanie z większymi ośrodkami miejskimi, rodzaj prowadzonej na danym terenie działalności gospodarczej.

Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych wg gmin

Jednostka	Bezrobotni zarejestrowani według gmin						
	ogółem	kobiety	mężczyźni	do 25 roku życia	do 30 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
POMORSKIE	56 216	33 263	22 953	7 853	15 842	12 989	23 656
Powiat wejherowski	4 475	2 888	1 587	706	1 389	888	1 690
Linia	115	86	29	45	61	14	39
Luzino	372	252	120	78	147	53	133
Łęczycze	288	185	103	61	105	51	114
Szarny	277	173	104	54	110	52	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wśród bezrobotnych ze względu na pięć przeważają kobiety (66,17% ogółu bezrobotnych przy wartości wskaźnika 59,17% w województwie pomorskim i 64,54 w powiecie wejherowskim). Odsetek osób długotrwale bezrobotnych to 35,65% (przy 42,08% w województwie i 37,77% w powiecie). Kolejną grupą warto odnotowania są bezrobotni do 30 roku życia – jest ich 40,21% ogółu bezrobotnych. Tu statystyki znacząco odbiegają od wartości na szczeblu województwa (28,18%) i powiatu (31,04%). Osoby długotrwale bezrobotne to aż 35,66% ogółu bezrobotnych. Należy też podkreślić duży odsetek bezrobotnych wśród osób powyżej 50 roku życia w stosunku do proporcjonalnego udziału tej grupy w społeczności LGD. Głównie w kierunku tych osób powinny kierować się działania przyczyniające się do ich powrotu na rynek pracy.

Na tle województwa pomorskiego obszar LGD „Kaszubska Droga” wypada tu korzystnie. W 2014 roku liczba bezrobotnych na badanym obszarze wyniosła 2,11% bezrobotnych w województwie. W 2020 było to 1,87%. Podobnie wyglądają dane w zakresie liczby pracujących. Mieszkańcy LGD w 2020 roku stanowili 1,13% ogółu pracujących w pomorskim a w 2014 roku było to 0,96%.

Liczba pracujących w okresie 2014-2020 wzrosła o 33% z 4970 na 6636. Największy wzrost odnotowano w gminie Linia (o 55% z 333 osoby na 507) a najmniejszy w gminie Łęczycze (o 25% z 1231 osób na 1564 osoby). Z roku na rok obniża się odsetek pracujących kobiet. W 2014 stanowiły 48,85% ogółu pracujących a w 2020 tylko 45,87% (w województwie pomorskim było to 50,81%).

Istotnym wskaźnikiem dla oceny sytuacji na lokalnym rynku pracy jest zapotrzebowanie na pracowników. Z informacji Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie wynika, że największa liczba ofert dotyczyła pracowników w zakresie prac prostych, różnorodnych zawodów w branży budowlanej, pracowników gastronomii, sprzedawców, elektryków/elektro-monterów, kierowców samochodów ciężarowych. Natomiast w 2020 roku zauważalnie wzrosło zapotrzebowanie na nauczycieli, zarówno przedmiotów ogólnokształcących, jak i zawodowych.

Problemem dla potencjalnych pracowników, szczególnie osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych jest brak odpowiednich kwalifikacji, kompetencji i doświadczenia zawodowego. Ich sytuację pogorsza fakt, iż często posiadają wykształcenie niedostosowane do potrzeb rynku pracy, a sami posiadają małą świadomość o możliwości i konieczności podnoszenia swoich kwalifikacji m.in. poprzez szkolenia organizowane przez urzędy pracy, czy też współfinansowane ze środków UE. Pomimo dość pozytywnych informacji z rynku pracy, bezrobocie jest nadal istotnym problemem społecznym, który negatywnie oddziałuje na całą sferę życia. Dlatego za słuszne będzie

uznanie wśród osób poszukujących zatrudnienia takich jak bezrobotne kobiety, osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 12 miesięcy), bezrobotni powyżej 50 roku życia i osoby bezrobotne do 30 roku życia za osoby w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

5. Rolnictwo

Z waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach wynika, że na większości obszaru LGD występuje region rolniczy Wejherowsko-Miejski charakteryzujący się zróżnicowaniem rzeźby terenu, przewagą piaszczystych gleb o odczynie kwaśnym i bardzo kwaśnym. Dominuje tu kompleks żłtawy słaby, uprawia się żyto, owies, ziemniaki. Są sprzyjające warunki do hodowli owiec. Tylko północną część gminy łączy łączy obszar jest zasięgiem Regionu Słupsko – Żarnowieckiego, w którym dominuje kompleks pszenno-dobry i pszenno-żytni. W strukturze użytkowania dominują użytki rolne. Panują korzystne warunki do uprawy zbóż, ziemniaków i roślin oleistych.

Gospodarstwa rolne zajmują powierzchnię 32 337,38 ha, tj. 50,44% ogółu powierzchni obszaru. Jednakże dzieląc na dalsze części składowe obu grup, okazuje się iż główną powierzchnię zajmują lasy tj. aż 40,57% i grunty orne – 37,46%.

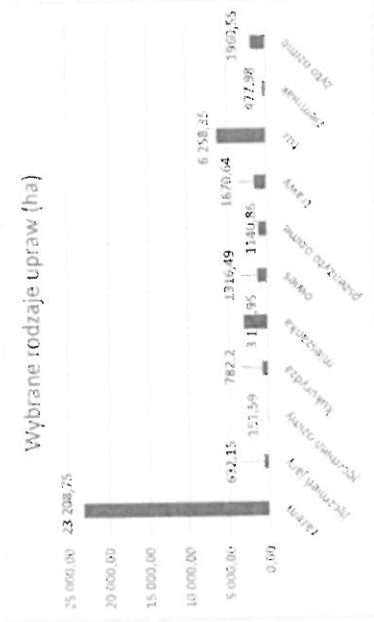
Na terenie LGD dominują małe i średnie gospodarstwa rolne (29,22% o powierzchni 5 a 10 ha oraz 28,53% o powierzchni między 1 a 5ha). Natomiast średnia powierzchnia gospodarstwa na obszarze LGD wynosi 14,95 ha. 1539 gospodarstw było nastawionych na produkcję rolniczą, przeznaczoną na sprzedaż – natomiast 261 gospodarstw to te, w których końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samoopatrzenie. Klasyfikując gospodarstwa rolne wg źródeł dochodów, dochód z działalności rolniczej 869 gospodarstw łączyło z dochodem z pracy najemnej, 547 z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą, 545 z dochodem z emerytury i renty, 467 z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej. Wniosek jaki się tu nasuwa, to słaba samowystarczalność ekonomiczna małych gospodarstw rolnych. Szansa dla tych gospodarstw jest rozwijanie funkcji pozarolniczych. 1549 gospodarstw rolnych prowadzi sprzedaż własnych produktów rolnych. 40% użytków rolnych zajmują uprawy różnych zbóż (najwięcej, bo 13% ogółu upraw stanowią mieszanki zbóżowe. Kolejny typ upraw to trwałe użytki zielone – 27% powierzchni upraw rolnych).

Wykres 5 Wielkość gospodarstw rolnych

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, powszechny spis rolny 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, powszechny spis rolny 2020

Problemem przed jakim stoją rolnicy, szczególnie mali, to nawiązanie się nieopłacalności produkcji rolnej, związanej ze spadkiem cen skupu poszczególnych produktów. W związku z tym rolnicy poszukują dodatkowych, pozarolniczych źródeł dochodów związanych z wykorzystaniem gospodarstw rolnych. Obecnie na obszarze LGD znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne (w gminie Luzino - całoroczne). Z konsultacji społecznych ze strony rolników zgłaszano zapotrzebowanie na wsparcie utworzenia pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych takich jak gospodarstwa agroturystyczne czy zagrody edukacyjne.

6. Tradycja i kultura

Tereny LGD obejmują obszar w dużej mierze zamieszkały przez Kaszubów. Zgodnie ze spisem powszechnym z 2011 r. na terenie gmin Linia, Luzino oraz Szemud posługiwano się językiem kaszubskim zadeklarowało powyżej 20% mieszkańców tych gmin. Jednocześnie we wszystkich gminach objętych LGD przynajmniej 10% ludności przyznało się do narodowości kaszubskiej. W gminach Linia, Luzino i Szemud wprowadzono język kaszubski jako język pomocniczy oraz ustalono dodatkowe nazwy miejscowości w języku kaszubskim wprowadzając dwujęzyczne tablice z nazwami miejscowości. Kultura kaszubska, na obszarze LGD rozwija się dzięki rosnącej świadomości społeczności lokalnej o jej roli w życiu społeczno-gospodarczym. Przejawem tego jest aktywna działalność organizacji pozarządowych kultywujących tradycje kaszubskie.

Widać wyraźnie tendencję do odtwarzania tradycyjnych zawodów i rzemiosła, przy czym jest ciągle niewystarczająca oferta pracy i praktyk rzemieślniczych dla młodych ludzi. Na uprawianiu tradycyjnego rzemiosła znają się ciągle w większości osoby starsze.

Najczęściej znaną i najpowszechniej uprawianą dziedziną kaszubskiej sztuki ludowej jest haft. Na obszarze LGD organizowany jest przez gminę Linia corocznie począwszy od roku 1996 konkurs haftu kaszubskiego. Początkowo była to impreza o zasięgu gminnym, później powiatowym, a następnie wojewódzkim. Obecnie mimo nazwy konkursu wojewódzkiego swoim zasięgiem wykracza poza granice województwa pomorskiego (w konkursie od lat biorą udział hafciarze i hafciarki m.in. z: Śląska, Wielkopolski, Małopolski, Kujaw czy Mazur). Organizatorzy stawiają sobie za cel upowszechnianie wartości i piękna wszystkich szkół haftu kaszubskiego, rozbudzanie zainteresowania sztuką ludową, w szczególności wśród młodych ludzi, aktywizowanie środowiska twórców zajmujących się haftem kaszubskim.

W gminie Linia prowadzi się również działania edukacyjne, pielęgnujące tradycje haftu kaszubskiego poprzez prowadzenie warsztatów haftu kaszubskiego dla uczniów szkół podstawowych. Dla dorosłych prowadzone są również warsztaty złotogłowia czyli wykonywania haftem tzw. złotnicy. Propagatorem kultury i tradycji kaszubskiej na obszarze Gminy Linia jest Zespół Pieśni i Tańca Kaszëbskô Rodzëna działający przy Gminnym Domu Kultury w Linii. Chór Pięciolinia działający przy GDK śpiewa pieśni w języku polskim i kaszubskim. Organizowane są także warsztaty literacko-plastyczne z mitologii kaszubskiej poprzez działania literacko-plastyczne. Na terenie gminy prowadzone są także eliminacje gminne do konkursów j. kaszubskiego szczebla powiatowego tj. konkursu recytatorskiego Rodnô Mowa i "Méster Bëlnégô Czëtaniô".

W gminie Luzino w dwóch szkołach prowadzone są lekcje języka kaszubskiego. Na terenie gminy działa Związek Kaszubów. Gmina Luzino na swym terenie także promuje i kultywuje tradycje i kulturę kaszubską poprzez organizację wydarzeń kulturalnych przez Gminny Ośrodek Kultury w Luzinie takich jak: *Magia nocy świętojańskiej na Kaszubach* podczas której mieszkańcy mają okazję uczestniczyć w pokazach i warsztatach dla rodzin z m.in. tradycji kaszubsko - słowiańskich i staropolskich, *Wydarzenia Boże Narodzenie na Kaszubach*, podczas którego prezentuje się tradycje związane z tym świętem na Kaszubach, *Wydarzenie Wielkanoc na Kaszubach* ma za zadanie podtrzymanie kaszubskich tradycji kulinarnych. Tożsamość i związan z miejscem przekłada się w gminie Luzino nawet na nadawanie nazw wydarzeniom sportowym artykułując Kaszuby dla np. *Kaszubskiej Paroolimpiady* tj. imprezy, organizowanej przez społeczność Światowej Integracyjnej „Skrzydło Anioła” w której uczestniczy co roku 130 niepełnosprawnych sportowców. Regionalny Teatr Dramatyczny z Luzina działający od roku 1936 z kilkoma okresami regresu spowodowanego np. wojną, i innymi zawirowaniami jest grupą wielopokoleniową - to dziadkowie, rodzice, dzieci, wnuki, który stawia na promocję i kultywowanie tradycji i kultury kaszubskiej. Teatr w przedstawieniach prezentowanych w języku kaszubskim stara się rekonstruować tradycje i zwyczaje kaszubskie, kaszubskie tańce, folklor, zachowując ducha patriotyzmu.

Także Gmina Szemud poprzez działania Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Szemudzie prowadzi działania kultywujące tradycje i zwyczaje kaszubskie np. poprzez organizację konkursów plastycznych skierowanych dla dzieci i dorosłych: *Dawne i współczesne zwyczaje sobótowe w tradycji kaszubskiej*. Dana gmina wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców dotyczącej podtrzymywania tradycji lokalnej, regionalnej i pokazania bogatego spektrum kultury kaszubskiej organizuje „Szemudskie Dni Dziedzictwa Kulturowego”. Ich celem jest utrwalenie i upowszechnienie kultury kaszubskiej oraz ukazanie jej we współczesnych kontekstach, a także szeroko pojęta edukacja kulturalna i integracja pokoleń. Dla rozwoju kultury muzycznej jak i kaszubskiej na terenie Gminy Szemud odbywa się cyklicznie konkurs „Kaszubskiej Pieśni Bożonarodzeniowej” tj. śpiewania koled kaszubskich skierowany do uczniów szkół podstawowych i przedszkoli. W strukturach GCKSi R w Szemudzie działa jeden z najbardziej aktywnych zespołów kaszubskich w regionie tj. Kaszubski Zespół Regionalny „Koleczkowanie” istniejący od roku 1973.

Należy podkreślić, że na terenie LGD brakuje jednak oferty, odpowiedniej promocji atrakcji kulturowych obszaru oraz tradycji kaszubskich. Jest to tym istotniejsze, iż obecnie w gospodarce cenę się umiejętność wykorzystania potencjału zasobów lokalnych a mieszkańcy oczekują zintensyfikowania działań dotyczących kultywowania zwyczajów i tradycji regionu.

7. Turystyka

Położenie geograficzne, walory krajobrazowe takie jak duża leśność, liczba jezior oraz spokój (także ze względu na obszary chronione), bogata tradycja, tworzą korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji. Pojawiają się coraz liczniej miejsca noclegowe, a co za tym idzie wprowadzanie atrakcji, sprzętów pozwalających na korzystanie z akwenów wodnych (sprzęt do pływania, wędkowania - pomosty). Tym bardziej, iż szansa rozwoju obszaru LGD jest wykorzystanie tendencji do rozwoju turystyki wiejskiej (poza dużymi ośrodkami, kurortami) oraz aktywnego sposobu spędzania czasu w trakcie wypoczynku (turystyka zrównoważona i ekoturystyka).

Szansą są także tendencje w intensywnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i potencjału lokalnego w turystyce.

Tabela 12 Liczba miejsc noclegowych na terenie LGD stan na rok 2020

Gmina	Liczba obiektów	Liczba miejsc
Gmina Linia	8	58
Gmina Łęczycze	3 obiekty (w tym Hotel Godętowo)	78
Gmina Luzino	8 obiekty w tym Hotel Czardasz	161
Gmina Szemud	21	249
Razem	40	546

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Gmin

Przez obszar LGD wiedzie kilka szlaków turystycznych:

- Szlak turystyczno-przyrodniczy "Początek Kaszubskiego Ducha!" (gm. Linia).
- Niebieska Okrężna Trasa Rowerowa – gm. Łęczycze.
- Kamienna "Droga Królewska" do Rumii (gm. Szemud) – stara wyłożona brukiem droga łącząca miejscowość Kamień z miastem Rumia.
- Czerwony szlak rowerowy: "Łębork-Orle" Łębork, rezerwat przyrody „Kamienne Kręgi”
- Czarny szlak turystyczny (gm. Szemud) - Szlak Zagorskiej Strugi - Gdynia Wzgórze Św. Maksymiliana – Wejherowo.
- Niebieski szlak rowerowy Łębork- Jezioro Krynko.
- "Wśród Kwitnących róż." (gm. Łęczycze), Trasa Żółta nr 3 - Chrzanowo – Dąbrówka.
- Zaczarowany las" (gm. Łęczycze) trasa Zielona - „Zaczarowany las” Świchtówko – Dębina – Salino – Salinko – Mierzynko – Dąbrówka.
- Szcieżka rowerowa - Szlakiem pstrąga łęczyczego o długości ok. 30 km (gm. Łęczycze).
- Czarny szlak rowerowy tzw „Buk Barłomiński” biegnący od Bożegopola wzdłuż Pradoliny Łęby przez Barłomino, Miłwino i dalej w kierunku Gdańska.
- Trasy Nordic Walking – tj. trasa nr 23 czarna tzw „Widokowa” (15,5 km) Robakowo, Miłwino przez Dąbrówkę i Sychowo, trasa nr 20, żółta tzw „Orzechówki” (3 km), trasa zielona, tzw „Kusego” (5,4 km) oraz trasa nr 22 tzw „Żurawia” (9,3 km).

Pomimo rozwoju infrastruktury (w ostatnich latach powstały nowe szlaki, ścieżki zdrowia czy siłownie na świeżym powietrzu), w dalszym ciągu jest ona niewystarczająca, zarówno w kwestii noclegowej (odpowiednia ilość obiegów), gastronomicznej oraz tras wycieczkowych (szlaków, ścieżek, tras oraz małej infrastruktury turystycznej). Z drugiej strony aby móc w pełni wykorzystywać potencjał przekształcenia i nacisku na zdrowy tryb życia i aktywnego wypoczynku, zachodzi konieczność zapewnienia większej liczby miejsc pracy w obszarze promocji tego zachowania. Problemem przed jakim stoi branża turystyczna na terenie LGD jest także znaczna konkurencja ze strony gmin nadmorskich (w skali regionu) oraz wzrost niekontrolowanej (dzikiej) turystyki.

Obszar LGD ze swoimi walorami krajozabowymi zmierza w kierunku rozwoju turystyki. W gminie Linia planuje się stopniowe przekształcanie profilu gminy z rolniczego na turystyczny z przewagą agroturystyki. Obecnie na obszarze omawianej gminy działają dwa obiekty agroturystyczne sezonowo oferujące 14 miejsc i 6 obiektów całorocznych dysponujących 44 miejscami. Dla realizacji zamierzenia rozwoju turystyki wskazano potrzebę przygotowania wysokiej jakości infrastruktury i usług. Wskazano także, iż obszarem perspektywnym jest również dolina rzeki Łęby ze względu na możliwość uprawiania turystyki wodnej.¹

¹ Strategia Rozwoju Gminy Linia na lata 2023-2030 str. 18, i 30

Gmina Łęczycze posiadając wysokie w skali województwa pomorskiego walory przyrodniczo- krajozabowo kulturowe, predysponowana jest do rozwoju różnych form turystyki i rekreacji z nastawieniem na rozwój ekoturystyki, turystyki kwalifikowanej, krajoznawczej oraz agroturystyki. Działania te wedle strategii gminy powinny rozwijać się poprzez następujące formy rekreacji: wędrówki piesze, sporty wodne- kajakerstwo, pływanie, wędrowanie, jazdę konną i turystykę rowerową.²

Trzy z czterech gmin obszaru LGD uczestnicząc w diagnozie stanu i koncepcji rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030 wyraziły chęć udziału w przedsięwzięciu „Pomorskie kąpieliska” oraz wskazały propozycje inwestycyjne dot. miejsc wykorzystywanych do kąpeli:

-Gmina Linia dwa kąpieliska: Potęgowo nad Jeziorem Czarne” - kąpielisko postulowane (nowe), znajdujące się nad Jeziorem Czarne nad Jeziorem Czarnym.

- Gmina Łęczycze jedno kąpielisko - „Kąpielisko nad Małym Jeziorem w miejscowości Chrzanowo” - kąpielisko postulowane (nowe), znajdujące się nad Jeziorem Czarnym.

- Gmina Szemud- dwa kąpieliska: „Kąpielisko nad Jeziorem Marchowo Wschodnie” – kąpielisko postulowane (nowe), znajdujące się nad Jeziorem Marchowo Wschodnie. oraz „Kąpielisko nad Jeziorem Wysoka-Wyczków” – kąpielisko istniejące, planowane do modernizacji znajdujące się nad Jeziorem Wysoka-Wyczków.

Obszar LGD ze swoją historią, dziedzictwem materialnym i kulturową tradycją kaszubską stwarza szanse dla rozwoju turystyki oraz wspierani różnych form zagospodarowania czasu wolnego dla odbiorców w każdym wieku wykorzystując zasoby przyrodnicze, walory krajozabowe oraz kulturalne obszaru.

Uczestnicy konsultacji społecznych z terenu gminy Luzino wskazali, że obszar LGD a szczególnie lasy, gdzie już powstały różnego typu ścieżki są doskonałym miejscem dla spędzania czasu wolnego. Obecni na spotkaniach z pracownikami LGD wyrazili zdanie, iż brakuje natomiast kolejnych ciekawych inwestycji, które mogłyby zachęcić młodzież i osoby aktywne sportowo do bardziej wycieczkowego i ryzykownego uprawiania sportów np. rowerowych w przestrzni lasu. Brakuje również oferty nodlegowej, zaplecza infrastrukturalnego, które mogłoby zachęcić do pozostania turysty na obszarze LGD dłużej niż 1 dzień.

8. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna wedle definicji PWN to infrastruktura obejmująca usługi w dziedzinie prawa, oświaty, służby zdrowia itp.³ Jej prawidłowe funkcjonowanie przekłada się na komfort życia mieszkańców danych obszarów. W 2015 roku dla obszaru LGD jedynie gmina Szemud posiadała 3 żłobki i kluby dziecięce, w których przebywało w ciągu roku 65 dzieci. Natomiast dla kolejnych lat na obszarze LGD w zakresie placówek oświatowych i opiekuńczych w stosunku do 2015 r. o 1 wzrosła suma żłobków (z 3 na 4), z czego najwięcej obiektów ubyto w gminie Szemud (z 3 na 1) zaś w pozostałych gminach powstało po jednym obiekcie, w tym w gminach Linia i Luzino stworzono żłobki a na terenie gminy Łęczycze klub dziecięcy. W roku 2015 obszar LGD posiadał 41 placówek wychowania przedszkolnego w tym 15 przedszkoli (bez specjalnych). W roku 2020 stan sumy łącznej placówek wychowania przedszkolnego pozostał na niezmiennym poziomie 41 wzrosła zaś wśród nich liczba przedszkoli do 18 na obszarze. Dla omawianych placówek rośnie od roku 2015 liczba dzieci w nich przebywających. W roku bazowym na obszarze LGD dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego było razem 1623 w tym w przedszkolach 860. Dla roku 2020 liczba ta wzrosła dla placówek wychowania przedszkolnego do 2461 w tym dla przedszkoli do 1414 dzieci. Liczba szkół podstawowych na obszarze LGD w latach 2017-2020 pozostaje niezmienna, wzrosła natomiast do roku 2015 o dwa obiekty. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjów w roku 2015 wynosiła 6811, a w roku 2020 (po likwidacji gimnazjów) jedynie w szkołach podstawowych 5630 uczniów. W szkołach podstawowych na obszarze LGD nie istnieją oddziały specjalne.

² Strategia Rozwoju Gminy Łęczycze na lata 2021-2030 str. 28

³ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/infrastruktura%20spo%C5%82eczna.html>

W badanym okresie lat 2015- 2020 ilość bibliotek na terenie LGD „Kaszubska Droga” pozostaje na stałym poziomie 15 obiektów. Na tym samym poziomie utrzymała się również liczba centrów, domów, ośrodków kultury, klubów, świetlic (10 sztuk). Z tym, że w gminie Łęczycze przybył 1 obiekt a w gminie Szemud 1 obiekt ubył. W stosunku do roku 2015 liczba czytelników zmalała dla obszaru o 677 czytelników, wzrosła natomiast średnia dla wskaźnika wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w wolumenach z 13,5 % w roku 2015 na 14,22 w roku 2020.

W okresie lat 2015 do 2018 następował w centrach kultury, klubach i świetlicach obszar LGD stały, cykliczny przyrost liczby dot. organizacji imprez. Zmniejszeniu ulegał natomiast udział w nich uczestników oraz stosunek wskaźnika liczby uczestników imprez na 1000 ludności. Sytuacja spowodowana może być brakiem, jak to wskazano w otrzymanych ankietach od mieszkańców LGD odpowiedniej oferty kulturalnej i oferty spędzania czasu wolnego. Negatywny wpływ na efektywną realizację celów w/w instytucji kultury miała pandemia, która na pewien czas ograniczyła, bądź nawet nie pozwoliła prowadzić działań. Zadaniem stojącym przed instytucjami kultury jest przyciągnięcie na nowo i zainteresowanie swoją ofertą mieszkańców poprzez zapewnienie odpowiedniej kadry instruktorów i stworzenia atrakcyjnej, możliwie innowacyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w tym seniorów. Powyższe wymagania wniesione zostały przez uczestników konsultacji prowadzonych przez LGD na obszarze.

Ze względu na brak rozbudowy, a nawet likwidowanie miejsc przeznaczonych pod działania kulturalne w skali lat 2015-2020 oraz stopniowy przyrost mieszkańców obszaru zaobserwowano zjawisko zwiększenia się wskaźnika liczby osób na placówkę kultury (domy kultury, świetlice, kluby). W gminie Linia i Szemud dla roku 2020 stan ten zrównał się z liczbą mieszkańców tj. na wszystkich mieszkańców przypada po 1 placówkę kultury. Gmina Szemud ma także najmniejszy odsetek centrów kultury na 10 tys. mieszkańców tj. 0,5 obiektu. Niewystarczająca ilość infrastruktury w postaci spotkań na prowadzenie ciekawych aktywności, kół zainteresowań wskazana została przez ankietowanych jak i uczestników konsultacji społecznych jako jeden z najbardziej dokuczliwych problemów rzutujących negatywnie na możliwości zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży po zajęciach szkolnych.

Problemem, który dostrzeżony i wskazany został pracownikom biura LGD podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami jest niewystarczająca infrastruktura w postaci siłowni zewnętrznych, nowych i właściwie oznakowanych ścieżek do uprawiania nordic walking, turystyki pieszej czy rowerowej. Wskazano także, iż dzieci i młodzież potrzebują nowej i modnej infrastruktury do uprawiania sportów wyczynowych np. skateparków, ścieżek do jazdy wyczynowej na rowerach górskich np. po lasach. Dla roku 2020 na terenie LGD wedle wskazań GUS było łącznie jedynie 12,3 km tras rowerowych- określonych jako drogi rowerowe, z czego na terenie gminy Linia najwięcej bo 7,7 km, w gminie Łuzino 3 km a w Szemudzie 1,6. Gmina Łęczycze posiadając najliczniejsze tereny zielone nie posiada żadnej drogi rowerowej.

Samorządy gmin (pomimo niełatwej sytuacji finansowej – rosnące koszty inwestycji) i mieszkańcy obszaru sygnalizują również potrzebę inwestowania w obiekty funkcjonalne i podnoszące estetykę otoczenia, obiekty służące do codziennej rekreacji, wypoczynku lub utrzymaniu porządku, zapewnieniu bezpieczeństwa, zaspokajania potrzeb kulturalnych. Należy podkreślić, że plany inwestycyjne dotyczące małej infrastruktury publicznej ujęte są w dokumentach strategicznych gmin Linia, Łuzino, Łęczycze i Szemud. Wsparcie ich realizacji w ramach strategii rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Kaszubska Droga” jest w pełni uzasadnione i służy poprawie jakości życia mieszkańców obszaru. Przykładowe plany gmin (głównie w oparciu o środki finansowe zewnętrzne) w tym zakresie wykazuje poniższe zestawienie:

- Gmina Linia - wybudowanie altany/wiaty na działce należącej do gminy na istniejącym we wsi placu zabaw wraz z zakupem urządzeń do organizacji imprez plenerowych,
- Gmina Łęczycze - budowa zaplecza sportowego na stadionie w miejscowości Łęczycze, zakup i montaż elementów infrastruktury sportowej i wyposażenie placu zabaw w miejscowości Chmielieniec, modernizacja placu zabaw w miejscowości Dzięciolec, wykonanie placu rekreacyjnego ze sceną pokazową w m. Strzebielino Osiedle.

- Gmina Szemud - zagospodarowanie terenu wypoczynkowo-rekreacyjnego z elementami skateparku w Kielnie, remonty, modernizacja i doposażenie placów zabaw na terenie Gminy Szemud.
- Gmina Łuzino - budowa centrum sportowego (boisko, budynek gospodarczo-magazynowy) w Kąglowie, budowa, modernizacja ciągów pieszo-rowerowych oraz ścieżek rowerowych przy drogach gminnych (Łuzino, Kąglowo, Kochanowo, Tępcz, Dąbrówka, Zielonowo, Zelewo, Miłwino, Robakowo, Wyszecino, Barłomino, Sychowo).

Realizacja powyższych inwestycji będzie służyć mieszkańcom i turystom.

9. *Problemy społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego*
Zadania polityki społecznej na terenie powiatu Wejherowskiego realizowane są przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Na obszarze LGD „Kaszubska Droga” funkcje te pełni: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lini, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łuzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycach oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie.

Tabela 13 Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci

	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
woj. pomorskie	63258	67541	68246	69832	64677	53118	
Powiat wejherowski	6932	7553	7829	7973	7373	6014	
Gm. Linia	461	462	444	406	435	385	
Gm. Łuzino	839	898	912	877	805	693	
Gm. Łęczycze	655	685	682	694	636	532	
Gm. Szemud	757	822	915	857	830	682	
Średnia Gminy	678	716,75	738,25	708,5	676,5	573	
Suma Gminy	2712	2867	2953	2834	2706	2292	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W pozyskanych danych widzimy spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci. Łącznie tym wsparciem w roku 2015 objętych było 2712 rodzin a w roku 2020 już 2292 tj. o 420 rodzin mniej mimo wzrostu liczby ludności na omawianym obszarze w analogicznym okresie o 5,60 %. Ta sama sytuacja dot. zmniejszenia liczby rodzin otrzymujących zasiłki dostrzegalna jest dla tego okresu także w skali powiatu wejherowskiego województwa pomorskiego.

Tabela 14 Beneficjenci śródomiastowskiej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

	Beneficjenci śródomiastowskiej pomocy społecznej na 10 tys. Ludności					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
woj.		osoba	osoba	osoba	osoba	osoba
Pomorskie	739	676	587	532	481	431
powiat wejherowski	792	716	629	569	522	451
Gm. Linia	2944	2451	2262	1813	1822	1260
Gm. Łuzino	934	766	646	569	504	478
Gm. Łęczycze	1602	1530	1408	1394	1266	1100

Gm. Szemud	1208	1172	1099	1020	973	794
Średnia						
Obszar	1672	1479,75	1353,75	1199	1141,25	908

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL

Systematycznie spada także liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności. Dla obszaru LGD sytuacja ta ma miejsce od roku 2015 kiedy to dla tego roku średnia danego wskaźnika wynosiła 1672 osoby a po systematycznych spadkach kolejnych latach osiągnęła w roku 2020 średnią 908 beneficjenta na 10 tys. ludności. Wskaźnik ten jest jednak dla roku 2020 prawie dwukrotnie wyższy dla obszaru LGD niż w powiecie gdzie wynosi on 451/10 tys., województwa gdzie wynosi on 431/10 tys. czy samej skali kraju gdzie jego wartość jest na poziomie 416/10 tys. ludności. Największą liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności ma gmina Linia tj. 1260 zaś najliczniejszą liczbę rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci ma gmina Luzino.

Tabela 15 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji		2015	2016	2017	2018	2019	2020
		liczba	liczba	liczba	liczba	liczba	liczba
woj. pomorskie (średnia)		884	805	710	646	600	541
powiat wejherowski (średnia)		917	848	769	720	646	563
Gm. Linia		908	741	634	709	614	397
Gm. Luzino		787	675	609	547	500	430
Gm. Łęczyce		1097	1023	961	946	860	748
Gm. Szemud		1120	1042	1081	1060	1009	989

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny zasobów pomocy społecznej

Największą liczbę osób korzystających w roku 2020 ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji OPS mają gminy Szemud 989 i Łęczyce 748, natomiast najmniej gmina Linia 397. Gmina Luzino z liczbą wydanych decyzji 430 osiąga wartość najbardziej zbliżoną do średniej wydanych decyzji dla województwa pomorskiego 541 czy średniej dla powiatu w tym okresie wynoszącej 563.

Tabela 16 Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w roku 2020

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w roku 2020		województwo					Suma obszar	
		Polska	powiat	Linia	Luzino	Łęczyce	Szemud	
Długotrwała lub ciężka choroba		386597	24980	2283	159	160	220	187
Niepełnosprawność		311006	25476	2381	129	128	211	255
Ubóstwo		399879	28023	2598	127	105	258	268
								758

Potrzeba ochrony macierzyństwa	75581	5213	723	81	74	107	149	411
Potrzeba ochrony macierzyństwa- w tym potrzeba ochrony wielodzietności	-	-	-	81	68	105	140	394
Bezrobocie	279393	13102	810	29	54	78	34	195
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem	129599	8618	840	22	33	288	58	401
Alkoholizm	59086	5008	437	19	13	68	22	122
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem- w tym rodziny niepełne	-	-	-	13	18	45	21	97
Przemoc w rodzinie	12204	772	63	4	0	8	9	21
Bezradność	35840	3209	229	3	6	7	6	22
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem- w tym rodziny wielodzietne	-	-	-	3	12	51	2	68
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12266	804	62	3	3	1	1	8
Narkomania	4258	351	30	0	2	2	0	4
Zdarzenia losowe	6864	333	31	0	1	1	4	6
Sytuacja kryzysowa	8216	327	33	0	0	0	4	4
	dane z GUS							
	dane z GUS							
								3960

Źródło: Opracowanie własne na podstawie OZPS gmin obszaru LGD oraz danych GUS BDL.

Biorąc pod uwagę kolejne dane wykazane przez OPS w swoich opracowaniach możemy wydobyc najczęstsze powody, dla których udzielana jest pomoc i wsparcie rodzinom w roku 2020. Dla sumy obszaru czterech gmin LGD w danym zakresie jako pierwszy powód świadczenia pomocy plasuje się *ubóstwo*, na drugim *długotrwała lub ciężka choroba*, następnie *niepełnosprawność* a za nią *potrzeba ochrony macierzyństwa*. Ranking trzech pierwszych pozycji wsparcia na obszarze LGD pokrywa się z rankingiem krajowym. Odmienna sytuacja ma się natomiast do zestawienia powodów udzielania pomocy i wsparcia zarówno w powiecie wejherowskim jak i województwie pomorskim. Dla tych obszarów na pierwszym miejscu wsparcia także znalazło się *ubóstwo* ale pozycja druga i trzecia zamieniły się miejscami i tak na miejscu drugim w tych jednostkach samorządu terytorialnego znalazła się *niepełnosprawność* zaś na miejscu trzecim *długotrwała lub ciężka choroba*. W LGD w/w powody udzielania pomocy i wsparcia stanowią 66,11 % całego zakresu przyczyn wsparcia. Mniej istotnymi ale także stanowiącymi znaczący udział w czynnikach wsparcia są: *potrzeba ochrony macierzyństwa- w tym potrzeba ochrony wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem* czy *bezrobocie* co stanowi łącznie 25 % wsparcia.

Na obszarze LGD występują niewiele placówek stacjonarnej pomocy społecznej. W powiecie wejherowskim placówek stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami) w roku 2020 było 13 co stanowi ok 10 % tego zasobu w woj. pomorskim. Dla obszaru LGD wedle stanu na 2020 rok placówek stacjonarnej pomocy społecznej nie posiadają

gmina Linia oraz gmina Łęczycze, gmina Luzino posiadała 2, zaś gmina Szemud 1. Świadcza one usług instytucjonalne. Natomiast wg stanu na 2020 roku nie występowały placówki dzienne odpowiadającym na zapotrzebowanie osób starszych, niepełnosprawnych i chorych w formie deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Seniorzy

Na obszarze LGD obserwujemy starzenie się społeczeństwa.

Tabela 17 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem

	Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	15,8	16,4	17	17,5	18,1	18,5
woj. pomorskie (średnia)	14,7	15,3	15,8	16,4	16,9	17,2
powiat wejherowski (średnia)	11,6	12,1	12,6	13,1	13,5	14
Gm. Linia	10,3	10,6	10,8	10,9	11	11,7
Gm. Luzino	8,5	8,7	8,7	9	9	9,6
Gm. Łęczycze	9,9	10,4	11,1	11,8	12,4	13,4
Gm. Szemud	9,1	9,3	9,6	9,9	10	11,4
Średnia gminy	9,45	9,75	10,05	10,4	10,6	11,53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OZPS gmin obszaru LGD

Obszar LGD wg stanu na 2020 rok zamieszkiwało 6269 osób w wieku 65+. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem dla obszaru objętego LSR LGD „Kaszubska Droga” w skali ostatnich lat wykazuje tendencję wzrostową. Średnia wojewódzka danego wskaźnika w roku 2020 wyniosła 17,2 % co stanowi mniej niż średnia krajowa 18,5 % i więcej niż średnia dla powiatu 14 %. Na tym tle najkorzystniej w omawianym roku wypadła gmina Luzino ze wskaźnikiem na poziomie 9,6 % a następnie gmina Szemud 11,4 %. Zjawisko największego odsetka osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem ma miejsce na obszarze LGD w gminie Łęczycze 13,4 %. Średnia dla gmin Linia, Luzino, Łęczycze i Szemud wyniosła w roku 2020 11,53 % co stanowiło przyrost o 2,08 % do roku 2015.

Tabela 18 Liczność wg grup wieku 60-64

	Liczność wg grup wieku 60-64					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Polska	2726536	2751811	2773345	2776033	2756726	2654556
woj. pomorskie (średnia)	159607	160866	161724	161657	159786	153241
powiat wejherowski (średnia)	12445	12762	13029	13218	13306	13329
Gm. Linia	272	273	289	317	335	337
Gm. Luzino	617	679	721	789	806	835
Gm. Łęczycze	717	703	702	687	672	658
Gm. Szemud	802	834	849	888	902	979
Razem obszar	2408	2489	2561	2681	2715	2809

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS, BDL

Dla miarodajności tworzonej LSR wzięto także pod uwagę dane dla wieku mieszkańców 60-64 lata. Osoby w tym wieku zbliżają się do wieku emerytalnego bądź ze względu na stan zdrowia mogą nabyć uprawnienia do świadczeń rentowych. Grupę tę na obszarze LGD stanowi liczba 2809 osób co wynosi 5,07 % wszystkich mieszkańców obszaru i jest to wartość zbliżona do tego samego wskaźnika dla powiatu wejherowskiego

Według prognozy przedstawionej w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030 „liczba seniorów w powiecie wejherowskim będzie sukcesywnie wzrastać i w 2050 r. roku może osiągnąć poziom ponad 25 % ogółu mieszkańców tj. 68.912 osób, co oznacza że co czwarty mieszkaniec powiatu będzie zaliczany do grupy osób starszych”.

Tabela 19 Prognoza grup wiekowych seniorów na rok 2050 w powiecie wejherowskim

Grupa wiekowa	Prognoza grup wiekowych seniorów na rok 2050 w powiecie wejherowskim			
	Prognoza na 2050 rok	w tym mężczyźni	w tym kobiety	wzrost wskaźnika
65-69	19 391	9356	10035	178,47
70-74	16 627	7989	8638	292,47
75-79	12799	5899	6900	283,85
80-84	8583	3628	4955	254,76
85+	11512	3833	7679	449,69
Razem	68912	30705	38207	255,42

Źródło: GUS, BDL

Równie istotnym z punktu widzenia starzenia się społeczeństwa oraz zmiany modelu rodziny wydaje się problem samotności i wycofania społecznego osób starszych, który także będzie wymagał różnych rozwiązań. Seniorzy potrzebują spotkać się z drugim człowiekiem by porozmawiać, podzielić się swoimi problemami i troskami. Choroby i samotność znalazły się na pierwszym miejscu odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów społecznych najczęściej dotykających osób starszych w ankiecie pokierowanej do seniorów obszaru LGD.

Potrzeba spotkania z przyjaciółmi czy rodziną znalazła się na drugim miejscu wśród odpowiedzi w tej ankiecie w preferowanych formach spędzania czasu wolnego tuż po spacerach. Ponad 60 % ankietowanych wskazało, iż korzysta z takich możliwości integrując się w np. klubach emerytów, klubach seniora, stowarzyszeniach, kołach gospodyń wiejskich. Niestety przeszkodą w podjęciu dla wszystkich chętnych aktywności społecznej jest brak miejsc spotkań dla seniorów np. dla klubu seniora.

Podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami obszaru wskazano, iż problemem dla osób starszych jest niedobór cyklicznych stałych spotkań w miejscu zamieszkania, w celu zagospodarowania czasu wolnego i spędzenia go np. na wspólnych grach, warsztatach czy aktywnościach fizycznych. Celem takich pożądaných działań wg mieszkańców winno być wspieranie jak najdłuższej dobrej formy fizycznej i intelektualnej seniorów. Brak oferty usług sportowych i rekreacyjnych wskazany został przez ankietowanych seniorów jako drugi z najważniejszych braków w usługach na terenie LGD. Na pierwszym znalazł się brak programów zdrowotnych. W przypadku stworzenia możliwości zajęć dla seniorów mieszkańcy naszego obszaru z tej grupy chętnie skorzystaliby z zajęć ruchowych/ sportowych np. w formie uprawiania nordic walking, ćwiczeń na zewnętrznych siłowniach, tańca czy aerobiku.

Niepełnosprawność

Dla mieszkańców w wieku od 16 lat wszyscy gmin obszar LGD w roku 2020 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie wydał 519 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z czego 270 dotyczyło kobiet. Wśród wydanych orzeczeń najwięcej było określających stopień niepełnosprawności na poziomie umiarkowanym tj. 272 orzeczenia. 74 % z wydanych orzeczeń wydano mieszkańcom, którzy nie pracują. Najliczniejszą grupą odbiorców orzeczeń o niepełnosprawności w roku 2020 były osoby w przedziale wiekowym 41-59 lat stanowiąc 41,43 % ogólnej liczby orzeczeń. Na drugim miejscu znalazły się osoby w wieku 60 lat i ponad, które były adresatami 34,49 % wydanych orzeczeń.

Osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym lub znacznym, mając wskazanie do terapii zajęciowej mogą ubiegać się o rehabilitację w ramach warsztatów terapii zajęciowej w celu zdobycia samodzielności, umiejętności i kwalifikacji pozwalających w efekcie na podjęcie pracy. Na terenie powiatu wejherowskiego funkcjonują 4 warsztaty terapii zajęciowej mające 133 miejsca.⁴ Na obszarze LGD w miejscowości Bojano na dzień 31.12.2020 r. z rehabilitacji prowadzonych przez instruktorów terapii zajęciowej korzystało 48 osób.⁵ Wedle wniosków ujętych w/w strategii powiatu liczba aktualnie funkcjonujących miejsc w tego typu placówkach jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.

Tabela 20 Wybrane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na miejsce zamieszkania w 2020 roku

Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na miejsce zamieszkania w 2020 roku												
	ogółem	wg płci		wg stopnia niepełnosprawności			wg zatrudnienia		wiek			
		Kobieta	Mężczyzna	znacznym	umiarkowany	lekki	pracujący	niepracujący	16-25	26-40	41-59	60 i więcej
Razem powiat wejherowski	2156	1152	1004	888	1152	116	648	1508	203	311	827	815
Gm. Linia	53	31	22	22	29	2	11	42	6	8	22	17
Gm. Luzino	199	112	87	74	114	11	56	143	23	29	91	56
Gm. Łęczycze	139	58	81	79	57	3	30	109	8	17	47	67
Gm. Szemud	128	69	59	50	72	6	37	91	14	20	55	39
Razem obszar	519	270	249	225	272	22	134	385	51	74	215	179

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Programu na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032 str. 6

Tabela 21 Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą w podziale na gminy w 2020 r.

Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą w podziale na gminy w 2020 r.	niepełnosprawność	
	długotrwała choroba	rodzina
powiat wejherowski (średnia)	2288	2387

⁴ Strategia Rozwoju Powiatu Wejherowskiego 2021-2030 str. 39

⁵ WTZ Bojano 29.03.2023 r.

Gm. Linia	159	129
Gm. Luzino	160	128
Gm. Łęczycze	220	211
Gm. Szemud	187	255
Razem obszar	726	723

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powiatowego Programu na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032 str. 27

Na obszarze trzech gmin obszaru LGD z pomocy ośrodków pomocy społecznej skorzystały w większości rodziny z tytułu długotrwałej choroby, wyjątek stanowi gmina Szemud gdzie pomocą objęto więcej rodzin, w których strukturze są osoby z orzeczoną niepełnosprawnością.

Tabela 22 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych		2016	2017	2018	2019	2020
Powiat wejherowski						
Gm. Linia	0	7	1	3	2	
Gm. Luzino	6	9	15	13	10	
Gm. Łęczycze	15	16	20	17	9	
Gm. Szemud	39	40	43	34	29	
Razem obszar	60	72	79	67	50	

Źródło: opracowanie własne na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej

Na obszarze LGD maleje liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. W roku 2016 liczba ta wynosiła 60 osób zaś w roku 2020 już 50 osób co stanowi spadek o 10. Wedle sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Wejherowie za rok 2020 bardzo potrzebnym działaniem jest aktywność społeczna oraz organizowanie działań grupowych w parze z poprawą stanu zdrowia w ramach rehabilitacji leczniczej dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. W roku 2020 w Powiatowym Centrum Rodzinie w Wejherowie złożonych zostało 888 wniosków o udzielenie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych z czego 229 osób wymagało udziału opiekuna. Dofinansowania udzielono 255 osobom niepełnosprawnym oraz 104 opiekunom z czego 50 opiekunów wspierało dorosłych a 54 dzieci i młodzież.⁶

⁶ Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Organizatora Rodzinnej Pieczy zastępczej w Wejherowie za rok 2020 str. 41

Tabela 23 Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD na rzecz osób niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe działające na terenie LGD na rzecz osób niepełnosprawnych					w tym osób z niepełnosprawnością
Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Działania statutowe	Liczba członków stowarzyszenia	
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych "Nadzieja"	ul. Topolowa 1, 84-218 Łęczyce	Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, ochrona i promocja zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych.	50	50
2.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osób Niepełnosprawnych "Wspólna Ścieżka"	ul. Węlniowska 24, 84-207 Kołeczkowo	Wzajemna pomoc w rozwoju osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży poprzez edukację, rehabilitację i integrację.	55	30
3.	Towarzystwo Osób Niepełnosprawnych "TON"	Ul. 10-Tego Marca 11, 84-242 Łutino	Wspieranie inicjatyw osób niepełnosprawnych w sferze społecznej oraz służących wyrównaniu szans ich i ich rodzin, zresztanie osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych dla wzajemnej pomocy w zakresie szeroko pojętej rehabilitacji osób niepełnosprawnych.	80	78
4.	Koło Polskiego Towarzystwa Swardnienia Rozsianego	Ul. Mickiewicza 22, 84-242 Łutino	Poprawa warunków życiowych i zdrowotnych, zwiększanie uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, zawodowym, kulturalnym, turystycznym i sportowym, likwidacja barier psychologiczno-społecznych osób ze stwierdzonym rozsianym.	69	52
5.	Stowarzyszenie Świećca Integracyjna "Skrzydło Anioła"	Ul. Of. Stutthofu 58/3, 84-242 Łutino	Integracji osób niepełnosprawnych z pełnosprawnymi, popularyzacja możliwości i sposobów wspierania i rozwoju dzieci i młodzieży, upodabianie, wzajemna akceptacja różnic, dowartościowanie dzieci niepełnosprawnych, nabywanie nowych umiejętności, promocja regionu.	34	25
Razem				288	235

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Programu na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032

Na terenie LGD „Kaszubska Droga” według danych w dokumencie Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032 funkcjonuje 5 organizacji non-profit, działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Organizacje te zrzeszają w swych strukturach osoby niepełnosprawne jak i osoby zdrowe. W wymienionych wyżej organizacjach liczba członków wynosi 288 wśród których 235 osób to osoby niepełnosprawne co stanowi 81,60 % wszystkich członków.

Barczo ciekawym zjawiskiem występującym w ostatnich latach jest wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w poszukiwaniu pracy. Bezrobotni niepełnosprawni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Węlniowie to wciąż nieliczna grupa ale na przestrzeni lat 2016 do końca roku 2020 ich udział procentowy do ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych wzrósł do wysokości 7,89 % do 8,2 %.⁷ Niestety z informacji zamieszczonych w Statystycznym Vademecum Samorządowca dla województwa pomorskiego widać spada dostępna ilość ofert dla osób niepełnosprawnych. W roku 2017 było ich 226, rok później 153, w roku 2019 94 a dla roku 2020 102.⁸ Brakuje szczególnie oferty usług społecznych w miejscu zamieszkania.

⁷ Powiatowy Program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032 str. 34
⁸ Strategia Rozwoju Powiatu Węlniowskiego 2021-2030 str. 32
⁹ GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca portret woj. pomorskiego

10. Dzieci i młodzież

Analizując dane z GUS można ustalić ilość dzieci i młodzieży na obszarze LGD. Posłużono się tu dwoma podziałami wiekowymi rozdzielając dzieci i młodzież. Przyjęto dla etapu początkowego definicji młodzieży kryterium biologiczne, które w swej definicji stosuje Irena Namysłowska. Według jej teorii okres dorastania rozpoczyna się w momencie dojrzewania, zaś jego koniec zależy od indywidualnych cech osoby. Okres wczesnego dorastania według w/w wskazanej rozpoczyna się już od 11 roku życia.¹⁰ Wiek graniczny dla niniejszej badanej grupy wskazano na 25 lat kiedy to studenci kończą swoją edukację uzyskując wyższe wykształcenie i rozpoczynają swoje dorosłe życie zawodowe.

Tabela 24 Liczba dzieci do lat 10 na obszarze LGD

Dzieci 0 do 10		2015	2016	2017	2018	2019	2020
	osoba						
Razem obszar		8238	8335	8499	8576	8623	9256

Źródło: GUS BDL

Wedle danych GUS liczba dzieci w wieku do 10 lat dla obszaru LGD „Kaszubska Droga” w przedziale okresu lat 2015-2020 stopniowo i ciągle wzrasta osiągając w roku 2020 liczbę 9256 co wykazuje przyrost o 1018 w stosunku do roku bazowego tj. 2015.

Tabela 25 Młodzież w przedziale wieku 11-25 lat na obszarze LGD

Młodzież 11-25 lat obszar		2015	2016	2017	2018	2019	2020
	osoba						
Razem obszar		11301	11183	11073	11052	11139	11042

Źródło: GUS, BDL

Mniejsze przyrosty liczby osób zaobserwowano w przedziale wieku 11-25. Dla roku 2015 liczba młodzieży na obszarze LGD wyniosła 11301 osób, zaś w roku 2020 11042 co stanowi przyrost jedynie o 259 osób.

Podczas konsultacji społecznych z mieszkańcami wskazali oni problem braku miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży po zakończonych zajęciach szkolnych, gdzie mogłyby spędzać aktywnie czas np. na zabawie, uprawianiu sportu, realizowaniu pasji, poszerzaniu zainteresowań. W wynikach ankiet skierowanych do mieszkańców obszaru ujawniono ten sam problem. Aspektem, któremu należy poświęcić dużo uwagi i spróbować znaleźć rozwiązania i formy wsparcia jest zagospodarowanie czasu wolnego właśnie dzieciom i młodzieży, którym w dzisiejszych pędzących czasach zapracowani rodzice czy opiekunowie nie są w stanie poświęcić wystarczająco dużo uwagi i czasu.

Gmina Sznem podjęła się na swoim obszarze przeprowadzenia badania dot. stopnia zaangażowania dzieci i młodzieży w aktywność pozaszkolną, których celem było poznanie ich zainteresowań oraz potrzeb w tym zakresie. Anonimowe badania ankietowe przeprowadzono w roku wśród 543 uczniów w wieku 10-15 lat. We wnioskach końcowych z przeprowadzonego ankietywania wyszło, iż najliczniejsza grupa dzieci i młodzieży tj. 45,30 % chciałaby korzystać z zajęć sportowych, na kolejnych pozycjach znalazły się zajęcia komputerowe 22,84%, zajęcia artystyczne 22,65 %, muzyczne 15,47 %, w innych zaś 9,76 %. Co ciekawe potrzeby uczestniczenia w jakiegokolwiek formie

¹⁰ I. Namysłowska. Psychiatria dzieci i młodzieży. Red. I. Namysłowska, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2004, s. 235.

aktywności po zajęciach szkolnych nie widzi co piaty uczeń (22,47 % odpowiedzi)¹¹. Sytuację zdiagnozowaną na obszarze gminy Szemud, najliczniejszej ludnościowo gminy obszaru LGD można przypisać do całego obszaru. W tej części LSR należy podkreślić zjawisko, które narasta na terenie całej Polski i ma negatywny wpływ na sytuację dzieci i młodzieży – wszelkie badania pokazują, że właśnie ta grupa ludzi najbardziej nie radzi sobie z wyzwaniami związanymi z pandemią i izolacją. Dotyczy to również obszaru LGD „Kaszubska Droga”. Do najczęstszych problemów, z którymi obecnie zmagają się dzieci należą: stany lękowe, permanentny stres, spadek nastroju i depresja, a także uzależnienia, w tym przede wszystkim od urządzeń cyfrowych, a także trudności w relacjach między rówieśnikami. Taka sytuacja wymaga szybkich i skutecznych działań. Potwierdzeniem istnienia tego problemu jest fakt, że w jednym z ostatnich naborów wniosków w ramach tworzenia nowych przedsiębiorstw ogłoszonych przez LGD aż 47% wniosków dotyczyło wsparcia dzieci i młodzieży.

11. Zasoby przyrodnicze

Obszar LGD leży na pograniczu trzech jednostek fizyczno-geograficznych (mezoregionów):

- Pojezierze Kaszubskiego (części makroregionu Pojezierza Wschodniopomorskiego)
- Wysoczyzna Żarnowieckiej (części makroregionu Pobrzeża Koszalińskiego)
- Pradoliny Łeby –Redy (fragmentu makroregionu Pobrzeża Koszalińskiego) – jest to teren rozdzielającym oba powyższe obszary. Granica między Pradolina Redy-Łeby, a pozostałymi obszarami jest bardzo czytelna, gdyż biegnie granicą pradoliną tych rzek.

Takie położenie obszaru znajduje swoje odzwierciedlenie w bardzo urozmaiconej rzeźbie terenu. Efektem tego jest duże zróżnicowanie wysokości pomiędzy poszczególnymi miejscami. Najniższy punkt usadowiony jest w rejonie Pradoliny Redy – Łeby i wynosi 22 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie liczące 238 m n.p.m. znajduje się w rejonie Leśna. Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wysokością obszaru LGD wynosi 216 m.

Na terenie obszaru LGD występują niemal wszystkie formy ochrony przyrody oprócz parku narodowego. Niestety, ekspansja człowieka w stan środowiska naturalnego wymaga działań wspierających ochronę zasobów przyrodniczych. Podczas konsultacji mieszkańcy podkreślali min., że tzw. „dziłka” deweloperka niszczy środowisko przyrodnicze w tym użytki ekologiczne jak torfowiska. Wymaga się tu większych działań przez jednostki samorządu terytorialnego. 72% odpowiadających na ankiety negatywnie (42%) lub umiarkowanie (30%) ocenia działania samorządów gmin w zakresie zapobieganiu negatywnym zmianom klimatu, na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Z jednej strony oczekuje się rozwoju infrastruktury pod rozwój turystyki, ale również dostrzega się potrzebę uporządkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo.

Tabela 26 Obszary prawnie chronione – wskaźniki dla roku 2020

	Obszary prawnie chronione wskaźniki rok 2020			
	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	powierzchnia obszarów chronionych na 1 mieszkańca	powierzchnia obszarów chronionych na 1 mieszkańca	udział powierzchni obszarów chronionych powołanych przez gminę w powierzchni ogółem
	%	m2	m2	%
woj. pomorskie	32,9	2554,1	87,2	1,12
Powiat wejherowski	45,8	2622,3	51,9	0,91
Gm. Linia	33,3	6265,1	1640,1	8,71

¹¹ Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030, Szemud, marzec 2021, str. 26,32.

Gm. Luzino	34,7	2274,7	8,3	0,13
Gm. Łęczycze	62,4	12068,4	44,3	0,23
Gm. Szemud	11,4	1006,2	6,5	0,07
Razem/ średnia obszar	35,45	21614,4	424,8	2,285

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem dla gmin obszaru LGD przyjmuje średnią 35,45 % co zbliżone jest do wyniku krajowego 32,3 oraz dla województwa 32,9%. Największy udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem ma gmina Łęczycze 62,4 %. Dla terenu danej gminy występuje także największa powierzchnia obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca tj. 12068,4 m2 oraz największy udział powierzchni obszarów chronionych powołanych przez gminę w powierzchni ogółem w wartości 0,23 %.

Tabela 27 Formy ochrony przyrody na terenie LGD „Kaszubska Droga”

Formy ochrony przyrody na terenie LGD „Kaszubska Droga”						
Park krajobrazowy	obszar chronionego krajobrazu	zespół przyrodniczo-krajobrazowy	obszar natury 2000	pomnik przyrody	użytek ekologiczny	rezerwat przyrody
szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.	szt.
Linia	1	2	4	2	3	0
Luzino	0	2	2	25	7	0
Łęczycze	0	4	3	46	13	4
Szemud	1	0	2	11	3	1
Razem	2	8	11	84	26	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Wśród form ochrony przyrody na obszarze LGD wymienić można:

a) Parki Krajobrazowe

- Kaszubski Park Krajobrazowy (południowa część gm. Linia- 1652 ha)
- Trójmiejski Park Krajobrazowy (gm. Szemud - 2000 ha)

b) Rezerwaty przyrody

- Paraszyńskie Wąwozy (gm. Łęczycze, Nadleśnictwo Strzebielino, pow. 55,22 ha).
- Pełcznica (gm. Szemud) Rezerwat "Pełcznica" o pow. 57,53 ha.
- Puzyckie Łęgi (gm. Łęczycze, 4,93 ha).
- Wielistowskie Źródlika (gm. Łęczycze, Leśnictwo Godętowo, pow. 11,68 ha).
- Wielistowskie Łęgi (gm. Łęczycze, Nadleśnictwo Strzebielino, pow. 2,89 ha).

Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie LGD obejmują łącznie 20 681 ha z czego gm. Linia-2330 ha, gm. Luzino-3850 ha, gm. Łęczycze- 14501 ha

- Choczewsko – Saliński (gm. Łęczycze).
- Dolina Łeby (gm. Linia, Luzino, Łęczycze).
- Pradolina Redy-Łeby (gm. Luzino, Łęczycze).

c) Obszary Natura 2000:

- PLH220002 Białe Błoto (gm. Linia) - specjalny obszar ochrony siedlisk

- PLB220006 – Lasy Lęborskie (gm. Luzino, Łęczycze) – obszar specjalnej ochrony ptaków
- PLH220020 Pelcznica (gm. Szemud) – specjalny obszar ochrony siedlisk
- PLH220096 Jeziora Choczeńskie (gm. Łęczycze) – specjalny obszar ochrony siedlisk
- PLH220014 Kurze Grzędy (gm. Linia) – specjalny obszar ochrony siedlisk
- PLH220008 Lasy Mirachowskie (gm. Linia) – specjalny obszar ochrony ptaków
- PLH220075 Mechowiska Żebłewskie (gm. Szemud) specjalny obszar ochrony siedlisk

Pomniki przyrody:

- Linia- 2
- Luzino- 25
- Łęczycze- 46
- Szemud - 11¹²

Na terenie LGD znajdują się 2 główne rzeki: Reda i Łeba oraz duża ilość jezior m.in. Potęgowskie, Morzyce, Miłoszewskie, Strzepcz, Lewinko, Kamień, Wysoka, Otaliny, Machowo, Czarne, Kielno, Orzechowo czy Tuchomskie.

Jeziora położone na Pojezierzu Kaszubskim charakteryzują się niezbyt dużą wielkością. Są to jeziora pochodzenia polodowcowego: rynnowe o charakterystycznym wydłużonym kształcie, morenowe, wyciekowe oraz wodne. Lasy jako naturalna fabryka tlenu mają bardzo ważne znaczenie dla społeczeństwa. Chronią przed szkodliwym wpływem przemysłu, stanowią osłonę gleb i wód, dają przestrzeń do wypoczynku dla ludzi oraz są domem dla tysięcy gatunków roślin i zwierząt.

Lasy według stanu na rok 2020 zajmują na obszarze LGD powierzchnię 25228,64 ha. Gmina Łęczycze posiada na swym terenie największe lasy z obszaru LGD bo aż 121153,47 ha. Najmniej obszarowo z gmin członkowskich LGD lasów posiada gmina Szemud 3878,45 ha. Od roku 2015 do roku 2020 z obszaru LGD ubyło 38,21 ha powierzchni lasów.

W roku 2020 dostęp do wodociągu posiadało na obszarze LGD średnio ponad 94,33 % mieszkańców. Obszarem z najmniejszym pokryciem infrastrukturą wodociągową jest gmina Łęczycze, najlepiej zaś bo aż w 99,7 % gmina Luzino. Ponad 60 % mieszkańców obszaru LGD posiada kanalizację. Najlepiej sytuacja przedstawia się w gminie Luzino gdzie dostęp do sieci kanalizacyjnej ma 82,8 % mieszkańców, najgorzej zaś w gminie Linia gdzie wartość tego wskaźnika wynosi 48,8 %. Wartość ta jest dużo mniejsza niż poziom woj. pomorskiego 83,9 oraz powiatu wejherowskiego 82,9 %.

Zjawiskiem, które korzystnie wpływa na ochronę środowiska jest stopniowe odchodzenie przez mieszkańców obszaru z gromadzenia wytworzonych w gospodarstwach domowych ścieków w przydomowych zbiornikach bezodpływowych tzw. szambach. Największy spadek liczby tej infrastruktury widoczny jest w gminie Szemud o ponad 1402 zbiorniki. Każda z gmin obszaru posiada własną oczyszczalnię ścieków. Gmina Linia i Luzino posiadają ich po jednej, zaś gmina Luzino oraz Szemud po 2. Natomiast zjawiskiem, które generować może zagrożenie dla środowiska naturalnego obszaru LGD może być zwiększająca się liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków. Sytuacja ta powodować może, iż do rzek znajdujących się najbliższej oczyszczalni ścieków spuszczana zostaje większa ilość oczyszczonych ścieków.

Sam zrzut ścieków to zaburzenie równowagi ekologicznej każdego ekosystemu wodnego. Podczas zanieczyszczania środowiska wodnego ściekami bytowymi największym zagrożeniem dla zdrowia są bakterie i wirusy, zaś w samym procesie dochodzi także do uwolnienia większej ilości substancji biogennych.¹³

Istotnym dla ochrony środowiska jest poznanie skali zanieczyszczeń jaka ma miejsce poprzez działanie człowieka i podjęcie stosownych kroków w celu minimalizowania takich zagrożeń. W tym celu prowadzi się badania przy wykorzystaniu różnych wskaźników określających stężenie ścieków bytowych do najważniejszych należą: BZT₅,

¹² Strategia Rozwoju Powiatu Wejherowskiego 2021-2030, str. 8.

¹³ <https://www.teraz-rodowisko.pl/aktualnosci/warszawa-zrzut-ścieków-czajka-zagrożenie-7521.html>

ChZT, zawiesina ogólna, azot ogólny i fosfor ogólny. Jednym z głównych badań jest tu wskaźnik BZT tj. biologiczne zapotrzebowanie tlenu wskazuje stopień zanieczyszczenia wody związkami organicznymi.¹⁴

Wskaźnik w/w na w okresie lat 2015-2020 na obszarze LGD przyjmuje następujące wartości:

Tabela 28 Wskaźniki określające stężenie ścieków bytowych

	Wskaźniki określające stężenie ścieków bytowych									
	BZT ₅		ChZT		Zawiesina ogólna				azot ogólny	
	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020	2015	2020
Polska	9836373	10132866	70023866	75921584	14605605	15197524	15112120	15501498	1055419	997095
woj.pomorskie	435992	427533	4044075	4254162	642929	700537	821481	909559	60402	57749
Powiat										
wejherowski	7588	9811	56730	87995	10529	17130	15821	27424	1770	1355
Linia	602	475	4113	4070	1530	1843	0	0	0	0
Luzino	2080	3815	18845	34738	2672	5718	11039	20793	1075	638
Łęczycze	2442	2596	12882	22668	2012	3542	0	0	0	0
Szemud	1140	664	7671	5456	1577	1367	3204	4434	319	204
Razem obszar	6264	7550	43511	66932	7791	12470	14243	23227	1394	842

Źródło: GUS BDL

W zakresie badanego okresu niepokoi na obszarze LGD wzrost sumy wartości BZT₅, ChZT oraz zawiesiny ogólnej co ma również miejsce w skali Polski, województwa i powiatu. Dla gmin Linia i Łęczycze wskaźnik azotu ogólnego oraz fosforu ogólnego nie został podany w badaniach GUS. Nadmierna zawartość azotanów, której wskaźnik wzrost dla gminy Luzino prawie dwukrotnie zaś dla gminy Szemud 1/3 w glebach i ich wymywanie do wód jest bardzo poważnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia.

12. Odnawialne Źródła Energii na obszarze LGD

Gminy i mieszkańcy obszaru LGD „Kaszubska Droga” podejmują szereg działań inwestując w odnawialne źródła energii. Stoi za tym potrzeba ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza oraz potrzeba obniżenia kosztów zużycia energii. Gmina Linia, Luzino oraz Łęczycze w porozumieniu z Gminą Miasta Redy, Miasta Puck i Gminą Gniewino wspólnie przystąpiły do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Przedmiotem projektu jest przedsięwzięcie inwestycyjne polegające na zakupie i montażu instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii: panele fotowoltaiczne, pompy ciepła i instalacje solarne, które będą montowane na nieruchomościach prywatnych zlokalizowanych na terenie uczestniczących w projekcie jst. Natomiast Gmina Szemud w porozumieniu z Gminą Miasta Rumia przystąpiły do realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Przedmiotem projektu jest zakup i montaż instalacji OZE wraz z systemem zarządzania energią oraz w nielicznych przypadkach akumulatory do kumulacji energii (rozwiązania innowacyjne)- w budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Miejskiej Rumia i Gminy Szemud. Według wskaźników dla projektu zamontowanych zostanie 29 szt. instalacji (10 szt. w Rumii i 19 szt. w Gminie Szemud) o łącznej mocy 0,75MW.¹⁵

Mieszkańcy każdej z gmin LGD są beneficjentami programu „Czyste powietrze”. W okresie lat 2018-2020 mieszkańcy obszaru złożyli następującą ilość wniosków na poszczególnie inwestycje (na obszarze LGD nikt nie złożył wniosków na kotły olejowe- nie zostały one więc ujęte w zestawieniu):

¹⁴ <https://aqual.pl/warto-wiedziec/ścieki-bytowe-czyli-z-czym-musi-poradzic-sobie-oczyszczalnia/>

¹⁵ <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/789681>

Tabela 29 Ilość złożonych wniosków w programie „Czyste powietrze” z uwzględnieniem poszczególnych inwestycji

Gmina	rok	Liczba złożonych wniosków z uwzględnieniem poszczególnych inwestycji	systemy ogrzewania elektrycznego	kotły gazowe	kondensacyjne	pompy ciepła powietrzne	pompy ciepła z gruntu	kotły na węgiel	termomodernizacja	Liczba mieszkańców, którym przyznano dofinansowanie
Linia	2018	3					1	7	8	
	2019	27	1			2	9	34	33	59
	2020	10				6	2	14	17	49
Luzino	2018	13			36		1	2	16	
	2019	29			51	10	2	12	56	115
	2020	4			46	9	3	6	27	77
Łęczycze	2018	7					3	1	5	1
	2019	3		1		5	2	14	16	32
	2020	15					3	5	9	33
Szemud	2018	10	1	21		3	3	2	11	
	2019	28		28		8	5	7	28	83
	2020	6		20		13		15	26	74
Razem obszar		155	2	203		56	34	119	252	523

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku

Powyższe dane wskazują, iż mieszkańcy LGD chętnie korzystają z możliwości omawianego programu składając do niego wnioski. Największym zainteresowaniem wśród mieszkańców cieszyły się dofinansowania do termomodernizacji, kotłów gazowych kondensacyjnych oraz do kotłów na biomasę.

Z dostępnych danych pokazujących pozycję gminy w rankingu wniosków do w/w programu decyduje wskaźnik, którego wartość wyznacza liczba wniosków złożonych z terenu danej gminy na 1000 budynków jednorodzinnych. Dane dla obszaru LGD za I kwartał 2021. roku (pierwsze wskazanie danych) na bazie liczby wniosków przyjętych przedstawiają się następująco:

Tabela 30 Pozycje gminy obszaru LGD w rankingu gmin w programie Czyste powietrze

	liczba wniosków złożonych z terenu danej gminy na 1000 budynków jednorodzinnych - 1 kwartał 2021 r.	
	miejsce w rankingu	ilość złożonych wniosków
Linia		573
Luzino		536
Łęczycze		881
Szemud		1360
Razem		69

Źródło: <https://krakowskialarmsmogowy.pl/ranking/>

W anketach mieszkańcy obszaru LGD wskazali wielkie zainteresowanie możliwościami rozwoju wsparcia fotowoltaiki oraz idącym za tym wsparciu stworzenia możliwości inwestycji w magazyny energii.

13. Osoby w niekorzystnej sytuacji

Dane i wnioski pozyskane z konsultacji pozwoliły na określenie grup osób w niekorzystnej sytuacji:

- osoby niepełnosprawne ich opiekunowie – na obszarze LGD występują bariery w codziennym funkcjonowaniu takich osób, niedostateczna jest oferta usług społecznych dla tej grupy; opiekunowie osób niepełnosprawnych są wsparciem dla osób niepełnosprawnych, dzielą ich problemy w codziennym życiu,
- rolnicy niekotorarowi prowadzący działalność rolniczą w małych gospodarstwach – małe gospodarstwa skazane są na słabą kondycję ekonomiczną, muszą szukać innych możliwości rozwoju.

Ponadto wskazano grupy docelowe istotne z punktu widzenia wdrażania LSR, społecznie marginalizowane i wymagające wsparcia:

- seniorzy w wieku 60+ - starzejące społeczeństwo wymaga oferty organizacji czasu wolnego (np. dla seniorów aktywnych) oraz oferty wsparcia seniorów wymagających opieki w formie deinstytucjonalizowanej
- osoby młode do 25 roku życia, w tym dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych – pandemia poczyniła szkody w psychicznych młodych ludzi; dodatkowo na obszarze LGD brak dla młodych do 25 roku życia oferty spędzania czasu wolnego.

Natomiast za osoby w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w wyniku konsultacji społecznych oraz danych dotyczących osób bezrobotnych uznano:

- bezrobotne kobiety,
- osoby długo bezrobotne (powyżej 12 miesięcy),
- bezrobotni powyżej 50 roku życia
- osoby bezrobotne do 30 roku.

Dla poprawienia sytuacji grup osób w niekorzystnej sytuacji społecznej i grup docelowych istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR zaplanowano wsparcie w ramach poszczególnych przedsięwzięć:

- seniorzy 60+ - P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych, P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców – jako uczestnicy realizowanych projektów lub odbiorcy usług oferowanych przez beneficjentów – przedsiębiorców.
- osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie – P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych, P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców – jako uczestnicy realizowanych projektów lub odbiorcy usług oferowanych przez beneficjentów – przedsiębiorców.
- osoby młode do 25 roku życia, w tym dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych - P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych, P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców – jako uczestnicy realizowanych projektów lub odbiorcy usług oferowanych przez beneficjentów – przedsiębiorców.
- rolnicy prowadzący działalność rolniczą w małych gospodarstwach - P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych – jako beneficjenci przedsięwzięcia.

Dla tych osób/grup przewidziano również szczególne formy komunikacji z LGD (min. strona internetowa dostępna dla niedowidzących, obsługa przez wykwalifikowanego pracownika, który ukończył kurs polskiego języka migowego na poziomie zaawansowanym; możliwość konsultacji/doradztwa w miejscu zamieszkania/siedzibie potencjalnego wnioskodawcy np. w przypadku seniorów, młodych rodziców; bieżąca współpraca z instytucjami takimi jak ARIMR, Izba Rolnicza, szkoły, ośrodki pomocy społecznej, itp.).

Natomiast tworzenie miejsc pracy dla osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (w tym samozatrudnienie) będzie preferowane przy tworzeniu, rozwijaniu działalności gospodarczej (w kryteriach oceny wniosków).

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

W toku opracowywania LSR kierowano się potrzebą dążenia od wykazania komplementarności pomiędzy poszczególnymi celami w ramach strategii oraz zintegrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż gospodarczych w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć.

Komplementarność strategii, programów, działań, projektów to ich dopełnianie się prowadzące do realizacji określonego celu. Kluczowe znaczenie dla osiągnięcia komplementarności podejmowanych działań ma ich dobre wykazanie, że strategia przostaje w z zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/zaplanowanie na etapie przygotowywania programów operacyjnych. Dlatego na etapie tworzenia LSR istotne jest wykazanie, że strategia przostaje w z zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami dotyczącymi obszaru działania LGD. W poniższej tabeli wykazano odzwierciedlenie celów LSR w dokumentach strategicznych wyższego rzędu. Opracowana strategia jest komplementarna i wpisuje się w realizację założeń dokumentów strategicznych dotyczących obszaru LGD. Zestawienie obejmuje takie dokumenty na poziomie powiatu wejherowskiego oraz województwa pomorskiego. Zakresy wsparcia w LSR zostały tak wybrane aby zapewnić efekt komplementarności i synergii pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami w LSR jaki i pomiędzy tymi przedsięwzięciami a celami i działaniami określonymi w innych dokumentach strategicznych.

Tabela 31 Powiązania celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi

Inne dokumenty planistyczne/strategie	Cel LSR i odpowiadające im cele innych dokumentów
	C.1 Naturalna „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru LGD w oparciu o lokalne zasoby C.2 Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA 2.1 Trwałe bezpieczeństwo: 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe 1.2 Bezpieczeństwo energetyczne 3 ODPORNA GOSPODARKA 3.1 Pozycja konkurencyjna 3.2 Rynek pracy 3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego
Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030	C3. Wsparcie transformacji Energetycznej C9. Ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej
Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku	Przytytet II - Transformacja energetyczna oraz ochrona powietrza Przytytet IV - Ochrona różnorodności biologicznej, informacja i edukacja ekologiczna

na lata 2021-2024 z perspektywą do 2027 roku	Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030	Cel 2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo 2.1. Efektywne i bezpieczne wykorzystanie zasobów przestrzeni przez gospodarkę 2.3. Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne Cel 3. Zachowane zasoby i walory środowiska 3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska 3.3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń środowiska	Cel 1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy 1.3. Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie
Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego	Cel szczegółowy 3. Inspiująca oferta turystyczna i czasu wolnego Przytytet 3.1 Markowa oferta turystyczna i czasu wolnego	Cel szczegółowy 1. Wysoka pozycja konkurencyjna Przytytet 1.1 Innowacyjna gospodarka Cel szczegółowy 2. Atrakcyjny rynek pracy Przytytet 2.2 Atrakcyjny pracodawca	
Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego	Cel szczegółowy 1. Bezpieczeństwo środowiskowe Przytytet 1.1 Odporność na zmiany klimatu Przytytet 1.2 Różnorodność biologiczna i krajobraz Cel szczegółowy 2. Bezpieczeństwo energetyczne Przytytet 2.1 Czysta energia	-	
Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego	Cel szczegółowy 2. Kapitał Społeczny Przytytet 2.1. Społeczne funkcje kultury	Cel szczegółowy 2. Kapitał Społeczny Przytytet 2.2. Przestrzeń aktywnych i świadomych Pomorzan	
Strategia Rozwoju Powiatu	CEL STRATEGICZNY 1 – Realizacja potrzeb społecznych w zakresie dostępności do edukacji, rynku	CEL STRATEGICZNY 1 – Realizacja potrzeb społecznych w zakresie dostępności do edukacji, rynku pracy,	

Wielkopolskiego 2021 – 2030	pracy, usług zdrowotnych i wsparcia rodziny oraz osób niepełnosprawnych 1.3. Utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia poprzez niwelowanie niepełnosprawności na lokalnym rynku pracy 1.3.2 Wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości 1.3.3 Wspieranie działań innowacyjnych i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców CEL STRATEGICZNY 2 – Spójny i wydajny system komunikacji, ochrona środowiska i bezpieczeństwo 2.2. Ochrona środowiska 2.2.1. Wykorzystanie zasobów i kompetencji powiatu celem ochrony środowiska 2.2.3. Wspieranie ekologicznych i energochłonnych przedsięwzięć inwestycyjnych z wykorzystaniem m.in. OZE CEL STRATEGICZNY 3 – Wysoka sprawność administracji oraz rozwój współpracy międzysektorowej 3.2. Tożsamość kulturowa 3.2.3. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego	usług zdrowotnych i wsparcia rodziny oraz osób niepełnosprawnych 1.2. Wsparcie polityk społecznych dla niepełnosprawnych rodzin i osób niepełnosprawnych 1.2.3. Wspieranie potrzeb osób niepełnosprawnych 1.2.5. Rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia w obszarze polityki społecznej 1.3. Utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia poprzez niwelowanie niepełnosprawności na lokalnym rynku pracy 1.3.2 Wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości 1.3.3. Wspieranie działań innowacyjnych i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Probleatów Społecznych na lata 2021 – 2030 w powiecie wielkopolskim	-	5. Utrzymanie aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i zawodowej mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 6. Wspieranie aktywności osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz młodzieży na rynku pracy. 10. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
Powiatowy program wsparcia osób starszych na lata 2019-2023 w	-	Priorytet I- Zapewnienie seniorom bezpieczeństwa społecznego, Priorytet II- Zwiększenie aktywnego udziału osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i zawodowym

powiecie wielkopolskim	Priorytet III. Zdrowie, profilaktyka i rehabilitacja osób starszych Priorytet IV Wizerunek osób starszych
---------------------------	---

Dla ukazania zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/ strategiami skupmy się na Strategii Rozwoju Powiatu Wielkopolskiego 2021 – 2030. Cele LSR są spójne z 2 celami strategicznymi powiatu wielkopolskiego. Działania w celu strategicznym 1 – Realizacja potrzeb społecznych w zakresie dostępności do edukacji, rynku pracy, usług zdrowotnych i wsparcia rodziny oraz osób niepełnosprawnych:

- 1.2.3. Wspieranie potrzeb osób niepełnosprawnych
 - 1.2.5. Rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia w obszarze polityki społecznej
- uzupełniają się przedsięwzięciami P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych. W strategii powiatu czytamy, że „należy odpowiadać na problemy osób niepełnosprawnych takie jak min. pogłębianie się niepełnosprawności, brak możliwości opuszczenia miejsca zamieszkania ze względu na stopień/rodzaj niepełnosprawności, bariery w przestrzeni publicznej, utrudniony kontakt z otoczeniem, osoba nie uczestniczy w życiu zbiorowym, ograniczone możliwości podjęcia zatrudnienia, konieczność sprawowania stałej opieki nad osobą niepełnosprawną; brak przestrzeni na odpoczynek przy ciągłej opiece nad niepełnosprawnym”¹⁶. Dalej zawarto zapis o problem seniorów: samotność, mała lub brak aktywności sportowej, nieporadność, ograniczenia wynikające z niskich dochodów, długotrwałe/przewlekłe choroby, brak mobilności, niewystarczająca opieka paliatywna i hospicyjna w stosunku do rosnących potrzeb. Naprzeciw tym potrzebom wychodzi nasza strategia.

W tym samym celu strategicznym są działania 1.3.2 Wspieranie działań na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz 1.3.3. Wspieranie działań innowacyjnych i postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, które korelują z naszymi przedsięwzięciami P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach i P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców.

Cel strategiczny 2 – Spójny i wydajny system komunikacji, ochrona środowiska i bezpieczeństwo działaniami 2.2.1. Wykorzystanie zasobów i kompetencji powiatu celem ochrony środowiska

2.2.3. Wspieranie ekologicznych i energochłonnych przedsięwzięć inwestycyjnych z wykorzystaniem m.in. OZE

powiązane są z przedsięwzięciami P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii i P.1.2. Poprawa bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo. Powiat wśród zagrożeń dla środowiska naturalnego wymienia degradacja walorów przyrodniczych i zakłócenia w funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych i populacji zwierząt (czemu w LSR ma zapobiegać poprawa bioróżnorodności) oraz emisję dużych ilości zanieczyszczeń do powietrza, w tym gazów cieplarnianych (w LSR poprawie tego mają służyć magazyny energii)¹⁷.

I w końcu powiat ma CEL STRATEGICZNY 3 – Wysoka sprawność administracji oraz rozwój współpracy międzysektorowej, w którym działanie 3.2.3 Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego jest tożsame z przedsięwzięciem P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowanie świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Tworzenie LSR w ramach podejścia LEADER/RLKS ma pozytywny wpływ na rozwój społeczny, w tym wzrost potencjału członków lokalnych społeczności gmin Linia, Luzino, Łęczysce i Szemud. Połączenie w LSR różnych funduszy skuteczniej przełoży się na rozwój obszaru LGD, na osiągnięcie celów, niż wdrażanie tych funduszy niezależnie od siebie – takie zintegrowane podejście oparte na współpracy sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego służy poprawie jakości życia. Mieszkańcy obszaru za pośrednictwem LGD uzyskają lepszy dostęp do środków w ramach EFRR i EFS+. Tak jak do tej pory środki z PROW dzięki podejściu LEADER zeszły pod przysłowiową strzechę, czeka to teraz środki z FEP. Beneficjenci (np. w przypadku usług społecznych) będą mieli możliwość realizacji projektów wykraczających poza obszar zamieszkania gminy. Kolejną korzyścią jest tu kooperacja podmiotów z różnych sektorów. W działaniach dotyczących inicjatyw lokalnych na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz w

¹⁶ Strategia Rozwoju Powiatu Wielkopolskiego 2021 – 2030, str. 41.

¹⁷ tamże, str. 60.

usługach społecznych przewidziane premiowanie projektów w partnerstwie i partnerskich. Sektor społeczny może tu współpracować z sektorem publicznym. To z kolei daje korzyść w postaci efektywniejszego wykorzystania lokalnych zasobów społecznych czy kulturowych.

Realizacja projektów komplementarnych, wdrażanie podejścia Leader w formule RLKS (WPR i FEP) przy udziale lokalnej społeczności przyczynia się do osiągnięcia dodatkowych korzyści:

- oszczędność środków,
- oszczędność czasu (uzyskiwanie określonych rezultatów w krótszym okresie czasu),
- ułatwienie realizacji kolejnego (komplementarnego) przedsięwzięcia;
- dodatkowe/lepsze/ trwalsze produkty i rezultaty;
- wyższa użyteczność usług;
- skuteczniejsze zaspokojenie potrzeb (rozwiązanie problemów/ odpowiedź na wyzwania rozwojowe).

Zachodzi tu też efekt synergii - realizacja projektów przyczyni się do uzyskania wartości dodanej (potęgowania się rezultatów ich realizacji) tzn. że realizacja każdego projektu z osobna (na innym obszarze, dla innych grup docelowych lub w innym czasie) dałaby w sumie niższe efekty niż realizacja tych samych projektów na tym samym obszarze, w tym samym czasie i dla tych samych interesariuszy. Działania inwestycyjne podmiotów publicznych w sferze infrastruktury turystycznej w ramach FEP staną się dodatkowym bodźcem, podstawą dla nowych i potencjalnych przedsiębiorców planujących pozyskanie wsparcia na rozwijanie np. usług turystycznych, usług czasu wolnego w ramach WPR. Podnieśnięcie atrakcyjności turystycznej obszaru ma także przełożenie na zwiększenie podaży na pozarolnicze usługi gospodarstw rolnych, których wsparcie przewidziano na etapie wdrażania strategii. Możliwość jakieś jednej funduszy (EFRR) ma bezpośredni wpływ na rozwój gospodarczy obszaru opartego na drugim z funduszy (WPR) – efektem będzie powstanie kompleksowej, atrakcyjnej oferty turystycznej dzięki przenikaniu działań podmiotów z różnych sektorów. Podobną wartość dodaną mają również działania zaplanowane w przedsięwzięciu P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych. Najpierw należy zapewnić zaplecze infrastrukturalne z funduszy EFRR, aby potem na powstałej bazie móc świadczyć usługi społeczne w ramach EF5+, co znacznie poprawi położenie grup osób wymagających wsparcia na obszarze LGD. Efekt uzupełniania się różnych przedsięwzięć występuje między Rozwojem przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców a Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży. Przewidziano pomoc dla tworzenia/rozwijania działalności gospodarczej polegającej na wsparciu psychiatryczne i psychologiczne młodych ludzi co wpłynie na realizację strategii. Popędzenia aktywności społecznej tej grupy mieszkańców obszaru.

Przyjęty sposób wdrażania strategii umożliwi osiągnięciu pomysłowej realizacji strategii. Po badaniu obszaru i wyznaczeniu celów zaplanowano taką metodę dystrybucji środków z funduszy zewnętrznych, która doprowadzi do osiągnięcia kamieni milowych. Podtrzymanie partycypacji społecznej, doświadczenie LGD, wykazana powyżej spójność, komplementarność i synergia są gwarantem osiągnięcia sukcesu we wdrażaniu LSR. Podczas wprowadzania strategii w życie z pewnością pojawią się jakieś problemy. Kiedy tak się stanie, zaplanowano działania naprawcze i korygujące. Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Kaszubska Droga” została przygotowana w oparciu o założenie, że jej cele i intencje są jasne oraz łatwo będzie ją rozpowszechnić.

W związku z dużymi potrzebami lokalnej społeczności w LSR zaplanowano wykorzystanie innych możliwości finansowania celów strategii. Z innych funduszy niż FSI będą organizowane tzw. miękkie projekty z zakresu kultywowania lokalnej tradycji, wspierania grup w niekorzystanej sytuacji, grup istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR. Przykłady projektów znajdują się w rozdziale IX. Na bieżąco będą również monitorowane inne możliwości (na przykład na portalu ngo.pl), tak aby jak najwięcej przedsięwzięć na rzecz lokalnej społeczności mogło zostać zrealizowanych.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Strategia Rozwoju Lokalnego LGD „Kaszubska Droga” będzie realizowana w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (WPR) i w ramach Programu Fundusze Europejskie Dla Pomorza 2021-2027 (FEP). W związku z

powyższym przy konstruowaniu celów uwzględniono kierunki działania, które w oczywisty sposób wpisują się w cele przypisane do LEADERA w ramach WPR i FEP.

Cele zostały skonstruowane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę obszaru oraz przygotowaną w następstwie diagnozy analizę SWOT. Zidentyfikowane podstawowe problemy obszaru LGD, które w zestawieniu z wynikami analizy SWOT dały punkt wyjścia do opracowania przedsięwzięć. Przedsięwzięcia mają być realizowane w ramach LSR i pozytywnie oddziaływać na negatywne następstwa istnienia zidentyfikowanych problemów. Wstępnie wypracowana treść celów i przypisanych do nich poszczególnych przedsięwzięć została poddana konsultacjom w trakcie spotkań warsztatowych i na stronie internetowej. W wyniku konsultacji zostały doprecyzowane treści przedsięwzięć. Skonstruowane cele pozostały w zgodności z oczekiwaniami uczestników konsultacji.

Problemowy obszar	Przyczyna problemu	Proponowane usunięcia (przedsięwzięcie LSR)	Związki problemu z analizą SWOT		Czynnik zewnętrzne z analizy SWOT	Odniesienie do diagnozy (podrozdział Rozdziału IV)
			Czynnik wewnętrzne z analizy SWOT			
			Odniesienie do diagnozy (podrozdział Rozdziału IV)			
Nadmierne i negatywne ingerencja człowieka w stan środowiska naturalnego	Mało efektywny system wykorzystania odnawialnych źródeł energii	P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii	12.	• przekroczenia standardów emisji zanieczyszczeń powietrza (niska emisja); • znaczny stopień zanieczyszczenia wody związkami organicznymi	11.	
	Degradacja środowiska naturalnego, walorów przyrodniczych na obszarach cennych przyrodniczo	P.1.2. Poprawa bioróżnorodności na obszarach cennych przyrodniczo	11.	• potrzeba uporządkowanie ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo	12.	
Niewykorzystany potencjał posiadanych zasobów naturalnych i kulturowych	Niewystarczające wykorzystanie zasobów lokalnych w rozwoju przedsiębiorczości	P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na zasobach lokalnych	11.	• atrakcyjne tereny przyrodnicze; • korzystna lokalizacja tuż przy ośrodkach miejskich (szansa dużego popytu na usługi produkty);	7.	
	Niewykorzystany potencjał lokalnych zasobów kulturowych	P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	7, 11.	• naturalne walory obszaru do świadczenia usług turystycznych; • brak środków na inwestycje ograniczający możliwości rozwoju;	7.	
	Niewystarczające wykorzystanie zasobów lokalnych w zwiększeniu	P.1.5. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej	3.	• wzrost zainteresowania lokalną kulturą; • wzrost kosztów inwestycji przy jednoczesnym spadku realnych dochodów jednostek samorządu terytorialnego;	8.	

	atrakcyjniści turytycznej obszar		3. 4.	3. 8.
Ograniczony dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, konsumpcyj- ch,	Niewystarczający jakościowo i liczbowo poziom usług dla mieszkańców Niewystarczający jakościowo i liczbowo dostęp do usług społecznych, zdeinstytucjonalizowany	P 2.1. Rozwoj przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców P 2.2. Rozwoj infrastruktury i usług społecznych	• niskie wsparcie dla powstawania nowych podmiotów gospodarczych; • aktywna działalność organizacji pozarządowych kulturyjących tradycje kaszubskie; • lokali propagatorzy kultury kaszubskiej; • brak oferty promocji i wzmocnienia atrakcji kulturowych obszaru oraz tradycji kaszubskich; • brak zintensyfikowania działań dotycznych kultywowania wyczajów i tradycji regionu; • zanik, szczególnie wśród młodych ludzi kultywowania tradycji kaszubskiej • niewystarczająca infrastruktura turytyczna	• wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej • możliwość pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje;
Wzrost produkcji produkcyjnej	Braki w małej infrastrukturze publicznej służącej do codiennej i rekreacji lub	P 2.3. Rozwoj małej infrastruktury publicznej	3. 2. 3. 3. 9.	3. 8. 3. 9. 5.
			• możliwość pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje; • tendencja do zostawienia środków finansowych w miejscu zamieszkania (tzw. lokalny patriotyzm); • tendencja do densyfikacji i zdeinstytucjonalizacji usług społecznych; • moda na korzystanie z usług małych,	

Na podstawie wykazanych powyżej powiązań między problemowymi obszarami, analizą SWOT, przyczynami problemu i propozycjami ich usunięcia zostały skonstruowane w LSR dwa cele szczegółowe:

C.1 Naturalna „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru LGD w oparciu o lokalne zasoby

C.2 Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD

Do odpowiednich celów szczegółowych przypisane zostały odpowiednie przedsięwzięcia. Dla przedsięwzięć określony został zakres wsparcia oraz katalog wnioskodawców.

Cele zostały sformułowane uwzględniając przepisy prawne dotyczące niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną. Tworzenie i wdrażanie LSR będzie oparte na zapewnieniu dostępu do informacji wszystkim mieszkańcom. Wspieranie przygotowania projektów przez potencjalnych Beneficjentów zostanie zorganizowane tak, aby umożliwić dostęp osobom niepełnosprawnym. Wdrażaniu LSR będzie przyswierała zasada poszanowania środowiska naturalnego. Zgodnie z zasadą DNSH w części przedsięwzięć wprowadzone zostaną kryteria oceny wniosków preferujący pozytywny wpływ na ochronę środowiska naturalnego.

C. 1 Naturalna „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru LGD w oparciu o lokalne zasoby

Rozwój lokalny jest w znacznym stopniu uwarunkowany jakością i ilością zasobów wewnętrznych w regionie oraz poziomem ich wykorzystania. Zasoby lokalne są niepowtarzalnymi i użytecznymi społecznie i gospodarczo cechami, czynnikami i zjawiskami na określonym terytorium, kształtującymi jego wewnętrzny potencjał do rozwoju¹⁸. W polityce rozwojowej coraz więcej uwagi poświęca się wewnętrznym potencjałom, istotnym w kontekście rozwoju terytorialnego zasobom i barierom rozwojowym. W coraz większym stopniu uwzględnia lokalną specyfikę. Zakłada się, że aktywizacja potencjału wewnętrznego regionu wpłynie korzystnie na warunki życia mieszkańców i pozwoli efektywnie wykorzystywać środki inwestycyjne. Na przeciw tym tendencjom wychodzi powyższy cel szczegółowy. W diagnozie zidentyfikowano niedostateczne wykorzystanie zasobów lokalnych w postaci materialnej i niematerialnej.

W pierwszej kategorii mamy do czynienia z zasobami surowcami (np. geologicznymi, roślinnymi), z walorami kształtującymi atrakcyjność turystyczną obszaru (np. niepowtarzalny krajobraz, pomniki przyrody). Natomiast wśród zasobów materialnych, czyli takich, które zostały wytworzone przez człowieka, w trakcie konsultacji zgłaszano niedostateczne wykorzystanie przy regionalnych wyrobach i produktach (np. specyficzne produkty żywnościowe, rękodzieło, itp.). Do mocnych stron obszaru LGD należy min. dziedzictwo kulturowe i atrakcyjne tereny przyrodnicze. Z kolei do słabych stron przypisano brak zainteresowania kultywowaniem dziedzictwa kulturowego oraz degradacja terenów zielonych. To pokazuje, że potencjał jaki posiada obszar LGD nie jest w pełni wykorzystany. Należy podjąć działania zmierzające do wykorzystania i promowania lokalnej kultury, mając tu na myśli głównie kulturę kaszubską, do wykorzystania atrakcji przyrodniczych po części do ich zachowania a po części do przekucia ich w atrakcje turystyczne. Działania mogą tu mieć charakter non profit i charakter biznesowy.

W ramach celu 1 wyznaczono następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii
- Przedsięwzięcie P.1.2. Poprawa bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo
- Przedsięwzięcie P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach
- Przedsięwzięcie P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
- Przedsięwzięcie P.1.5. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej

¹⁸ Bański J., Struktura i ocena zasobów lokalnych w regionach Polski Wschodniej, Studia Obszarów Wiejskich 2019

utrzymanie porządku, zapewnienie bezpieczeństwa					3.
Niewykorzystany potencjał małych gospodarstw rolniczych	P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolniczych	Infrastrukturalne do świadczenia tych usług: • działające organizacje pozarządowe wspierające seniorów, osoby niepełnosprawne; • duża liczba rodzin wymagająca wsparcia z powodów ubóstwa, niepełnosprawności; • brak miejsc spotkań dla seniorów, ludzi młodych; • brak celowych inwestycji, które mogłyby zachęcić młodzież i osoby aktywne sportowo do bardziej wyczerpującego i ryzykownego uprawiania sportu lub rozwoju kulturowego;	9.	ekologicznych gospodarstw rolniczych; • duże koszty pracy i rosnące koszty inwestycyjne (inflacja)	
Niewystarczająca aktywność społeczna ludzi młodych do 25 roku życia	P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	• duża liczba rodzin wymagająca wsparcia z powodów ubóstwa, niepełnosprawności; • brak miejsc spotkań dla seniorów, ludzi młodych; • brak celowych inwestycji, które mogłyby zachęcić młodzież i osoby aktywne sportowo do bardziej wyczerpującego i ryzykownego uprawiania sportu lub rozwoju kulturowego; • niedobór cyklicznych spotkań w celu zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży; • seniorów; • niedostatek obiektów służących do codziennej rekreacji lub utrzymywania porządku, zapewnienia bezpieczeństwa; • duża liczba małych gospodarstw rolniczych i ich słabość ekonomiczna	9, 10 8, 10. 10. 8. 5.		

C.2 Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD

Poziom jakości usług w najbliższym otoczeniu zamieszkania czy pracy stanowi ważny element jakości życia oraz oceny jego poziomu. Wysoka jakość życia stanowi istotę wszelkich podejmowanych przez człowieka działań, zarówno tych w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym²⁰. Dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości życia nabiera szczególnego znaczenia w lokalnych układach terytorialnych, min. w takich, które tworzą Lokalne Grupy Działania. Jakość życia jednostki jest silnie uwarunkowana przez aspekty lokalne, czyli takie, które mają miejsce w naszym najbliższym otoczeniu – miście, gminie, powiecie. Polepszeniu jakości życia poprzez zwiększenie jakości usług na obszarze LGD „Kaszubska Droga” odpowiada drugi cel szczegółowy. W toku prac nad przygotowaniem strategii i zdiagnozowaniu obszaru i z konsultacji społecznych wynika zapotrzebowanie na poprawę jakości usług społecznych (te wszystkie działania, które zajmują się społecznymi potrzebami obywateli, czyli transfery pieniężne, usługi opieki zdrowotnej, edukacja, usługi opiekuńcze, usługi mieszkaniowe, usługi zatrudnieniowe i wyspecjalizowane usługi dla różnych grup docelowych) jak i usług gospodarczych (te które są oparte na działalności gospodarczej o charakterze nieprodukcyjnym).

W ramach celu 2 wyznaczono następujące przedsięwzięcia:

- Przedsięwzięcie P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców
- Przedsięwzięcie P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych
- Przedsięwzięcie P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej
- Przedsięwzięcie P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych
- Przedsięwzięcie P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży

P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców

Celem przedsiębiorczości na obszarze LGD jest zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia przez rozwój społeczno-gospodarczy obszarów wiejskich i kształtowanie ich wielofunkcyjności. Z głosów pojawiających się podczas konsultacji w trakcie tworzenia LSR wybrzmiała opinia, że obok gospodarki opartej na lokalnych zasobach, istotnym zagadnieniem z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości jest zapewnienie lokalnej społeczności dostępu do usług świadczonych przez podmioty gospodarcze. Gminy Linia, Luzino, Łęczycze i Szemud stały się miejscem zamieszkania dla osób, które mimo częstego dojeżdżania do pracy poza obszar LGD, oczekują możliwości skorzystania z usług zapewniających wysoki poziom życia w miejscu zamieszkania. W toku tworzenia LSR zgłaszano zapotrzebowanie na brak lub rozwój takich usług jak

- usługi prozdrowotne, poprawiające kondycję fizyczną
- usługi budowlane
- usługi organizacji czasu wolnego
- wsparcie psychiatryczne i psychologiczne młodych ludzi
- usługi gastronomiczne i/lub noclegowe
- usługi wsparcia seniorów/niepełnosprawnych i ich rodzin/ludzi młodych
- usługi „naprawcze” (typu serwisy sprzętu rtv/agd, szewc, krawcowa, warsztaty samochodowe, itp.).

W ramach powyższych usług będzie można otwierać lub rozwijać działalność gospodarczą. W kryteriach oceny wniosków preferowane będzie tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych kobiet, osób długo bezrobotnych (powyżej 12 miesięcy), bezrobotnych powyżej 50 roku życia, bezrobotnych do 30 roku życia. Przedsięwzięcie będzie finansowane z WPR. Poziom dofinansowania - do 65%. Dofinansowanie w tym przedsięwzięciu planowane jest w kwocie do 50 000,00 PLN dla tworzących firmy i do 150 000,00 PLN dla rozwoju przedsiębiorstw.

P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych

Powyższe przedsięwzięcie stanowi odpowiedź na wykazane w diagnozie rosnące potrzeby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w zakresie zaspokojenia ich potrzeb. Pomoc społeczna jest świadczona głównie w formie instytucjonalnej – jest niski poziom lub zupełny brak usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania. W ramach przedsięwzięcia będą podejmowane dwójakie działania. Pierwsze to projekty infrastrukturalne będące odpowiedzią na małą liczbę placówek dziennych wspierających potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, chorych, dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Drugie to projekty w dużej mierze wykorzystujące potencjał tych pierwszych, polegające na świadczeniu dobrej jakości, trwałych usług społecznych dla zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Całość działań ma przyczynić się do deinstytucjonalizacji usług społecznych. Działania w ramach przedsięwzięcia będą kierowane do zdiagnozowanych grup w szczególnej sytuacji: seniorów od 60 roku życia; osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów; dzieci i młodzieży z rodzin, w których normalne, zdrowe funkcjonowanie rodziny jest utrudnione przez negatywne zachowania, takie jak zniechęcanie się, apatia, zaniedbanie lub brak wsparcia emocjonalnego.

W przypadku rozwoju usług społecznych preferowane będą projekty partnerskie i w partnerstwie co pozwoli na wymianę doświadczeń, umożliwi wzmocnienie przez sektor publiczny sektora organizacji pozarządowych w wymiarze organizacyjnym i finansowym. Beneficjentem będą tu JST i ich jednostki (rozwoj infrastruktury w formie konkursu) oraz NGO (rozwoj usług w formie grantu). Przedsięwzięcie będzie finansowane z FEP EFRR (infrastruktura) i FEP EFS+ (usługi). Poziom dofinansowania – do 85%.

P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej

Uzasadnieniem realizacji danego przedsięwzięcia jest zgłaszane przez mieszkańców zapotrzebowanie na korzystanie z wysokiej jakości usług w obiektach funkcjonalnych i podnoszących estetykę otoczenia, obiektach służących do codziennej rekreacji lub utrzymaniu porządku, zapewnienie bezpieczeństwa. Są to obiekty małej infrastruktury o charakterze nieuciecznym, jednocześnie stanowiąc funkcję wspierającą (poboczną) podczas korzystania z danej nieruchomości (miejsca publicznego). Ponadto w ramach tego zakresu, zgodnie z lokalnymi potrzebami, będzie możliwe budowanie, modernizowanie (w tym wraz z wyposażaniem) obiektów ogólnodostępnych, niekomercyjnych zaspokajających potrzeby lokalnej społeczności o szerokim charakterze społeczno – kulturalnym.

Beneficjentem będą tu JST i jej jednostki. Przedsięwzięcie będzie finansowane z WPR. Poziom dofinansowania - do 75%.

P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych

Wykazane w diagnozie niski poziom dochodów z gospodarstw rolnych, szczególnie tych małych, wymusza na rolnikach szukania dodatkowych źródeł dochodu. W toku konsultacji zgłaszano potrzebę tworzenia lub rozwijanie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych jak gospodarstwa agroturystyczne i zagrody edukacyjne. Powyższe działania przyczyni się dwojako do rozwoju obszaru LGD: z jednej strony poprawi sytuację życiową rolników, a z drugiej strony podniesie atrakcyjność turystyczną obszaru poprzez utworzenie i rozwijanie usług.

Beneficjentem będą rolnicy prowadzący małe gospodarstwa rolne. Przedsięwzięcie będzie finansowane z WPR. W tym przedsięwzięciu przy ocenie wniosków również preferowana będzie innowacyjność. Poziom dofinansowania - do 85%. Kwota dofinansowania – do 150 tys. zł.

P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży

Uzasadnieniem dla przedsięwzięcia jest wykazane w diagnozie zapotrzebowanie dotyczące wsparcia dzieci i młodzieży, która boryka się ze skutkami pandemii COVID 19 w zakresie świadczenia im usług (non profit) organizacji im czasu wolnego, pobudzenia tej grupy do większej aktywności społecznej.

²⁰ Kusterka-Jefmańska M., Wysoka jakość życia jako cel nadrzędny lokalnych strategii zrównoważonego rozwoju. Zeszyty Naukowe Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010

Preferowane tu będą projekty partnerskie i realizowane w partnerstwie (będzie to jedno z kryteriów oceny wniosków). Beneficjentem będą tu JST i ich jednostki, NGO. Przedsięwzięcie będzie finansowane z WPR. Poziom dofinansowania - do 75% kosztów kwalifikowalnych w przypadku podmiotów publicznych, do 100% dla pozostałych. Wartość wsparcia do 50 tys. zł.

Wskaźniki produktu i rezultatu

W poszczególnych celach i przedsięwzięciach zastosowano wskaźniki wynikające z programów lub opracowano dodatkowe wskaźniki pozwalające zmierzyć stopień osiągnięcia celów.

Wskaźane poniżej wskaźniki są:

- specyficzne do celów, które mierzą (są to wskaźniki często używane do mierzenia podobnych celów),
- mierzalne (o wielu lat przez instytucje państwowe)
- określone w czasie (poniższa tabela określa zakładane wartości osiągania wskaźników w poszczególnych latach, jako stan początkowy przyjęto wartość 0)
- pokazują wartości racjonalne, rozumiale dla społeczności, mierzą rzeczy zrozumiale – ilość przedsiębiorstw, osób, liczbę projektów itp.

Tabela 33 Wskaźniki produktu i rezultatu

Cel szczegółowy	Przedsięwzięcie	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu	Źródło danych
C.1 Natura Ina „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społecznego – obszar LGD w oparciu o lokalne zasoby	Przedsięwzięcie P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii	PLRO208 – Pojemność magazynów energii elektrycznej [MWh]	Zmagazynowana energia ogółem [MWh/rok] Liczba gospodarstw domowych korzystających z magazynowanej energii elektrycznej [szt.]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	Przedsięwzięcie P.1.2. Poprawa bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo	PLRO070 - Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony [ha]	RCR095 - Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury [osoby]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	Przedsięwzięcie P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (sztuki)	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (Liczba utworzonych miejsc pracy)	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
		Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa (sztuki)	PLKCO02 - Liczba osób świadczących usługi społeczne w lokalnej w programie [osoby]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD

C.2 Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD	Przedsięwzięcie P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	Liczba operacji polegających na kształtowaniu świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego (sztuki)	Liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami [liczba osób]	a beneficjentów/dane LGD Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	Przedsięwzięcie P.1.5. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej	RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [sztuki]	RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające / rok]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	Przedsięwzięcie P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa (sztuki)	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (Liczba utworzonych miejsc pracy)	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	Przedsięwzięcie P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych	PLKCO02 - Liczba osób świadczących usługi społeczne w lokalnej w programie [osoby]	PLKLCR02 - Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [sztuki]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD

	EECO12 – Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie [osoby]	R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
	PLRO205 - Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne [szukali]	RCR067 - Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych [użytkownicy / rok]	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
Przedsiewzięcie P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej	Liczba operacji polegających na rozwoju małej infrastruktury publicznej (szukali)	R.41 łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (liczba osób)	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
Przedsiewzięcie P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	Liczba powstałych koncepcji rozwoju usług czasu wolnego i gospodarki doświadczzeń w tym wdrożenia systemów jakości wiejskiej bazy noclegowej (szukali)	R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (Liczba przedsiębiorstw)	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD
P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Liczba operacji polegających na wspieraniu ludzi młodych do 25 roku życia	R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	Ankieta monitorująca/ pomiar na podstawie danych wskazanych przez Wnioskodawców w ankietach/Sprawozdani a beneficjentów/dane LGD

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Sposób wyboru i oceny operacji jest kompetencją Rady – ona formalnie zatwierdza procedury wyboru i oceny operacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju i regulamin Rady. Konkretnie zapisy w tym przedmiocie zostaną

określone w ciągu 60 dni od wyboru strategii. Można przyjąć, że wybór i ocena operacji będzie obejmował następujące etapy:

1. tworzenie i konsultacje społeczne kryteriów naboru/regulaminów konkursów
2. nabór i przyjęcie wniosku lub grantu
3. ocena wniosku lub grantu
4. ustalenie kwoty wsparcia
5. ostateczny wybór operacji do dofinansowania
6. ewentualne protesty.

Przygotowane zostaną procedury/regulaminy naboru i oceny odrębne dla poszczególnych rodzajów operacji (otwarte konkursy, projekt grantowy, operacja własna). Ich treść będzie zamieszczona na stronie internetowej oraz do wglądu w siedzibie LGD. Działania organu decyzyjnego będą regulowane przez kwestie zachowania parytetów sektorowych na każdym etapie oceny. W celu identyfikacji ewentualnych powiazań członków Rady i w celu zapobieżenia konfliktowi interesów z wnioskodawcami/grantobiorcami będzie prowadzony rejestr interesu członków organu decyzyjnego.

Zasady wyboru (i ich zmiany) operacji uchwała Rada LGD (zgodnie z umocowaniem w statucie stowarzyszenia). Natomiast inicjatywa zmiany sposobu wyboru i oceny operacji może wyjść od każdego członka LGD na zasadach określonych w statucie (członek zwraca się na prawo do składania Zarządowi wniosków dotyczących działalności Stowarzyszenia, w tym wdrażania LSR oraz pogłębiania partnerstwa między członkami LGD).

Analogicznie wygląda temat ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru. Jest to kompetencja Rady, każdy członek LGD ma prawo do wniesienia wniosku o zmianę w kryteriach. Ustanowieniu kryteriów będzie poświęcone odrębne posiedzenie Rady w formie warsztatu z udziałem pracowników biura. Kryteria powstaną mając na uwadze wymagania poszczególnych funduszy finansujących, zgodności ich z diagnozą, celami i wskaźnikami.

Zarówno propozycja zmian procedur jak i zmian kryteriów będzie poddana każdorazowo konsultacjom społecznym poprzez zamieszczenie propozycji zmian wraz z formularzem uwag na stronie internetowej LGD. Kryteria oceny będą mierzalne i zrozumiałe. Natomiast kryteria jakościowe będą doprecyzowane, aby można było jasno ustalić, jak należy je spełnić.

Procedury dotyczące wyboru, oceny operacji, ustanawiania kryteriów będą zgodne z wytycznymi dla przedsięwzięć finansowanych w ramach EFRR (dla środków z WPR) i wytycznymi w zakresie przedsięwzięć finansowanych w ramach EFRR i EFS+ (dla środków z FEP).

LGD wzorem poprzednich okresów będzie premiować projekty innowacyjne. Konsultacje społeczne służyły określeniu pojęcia innowacyjności na podstawie definicji wskazanej w projekcie dokumentacji konkursowej oraz na podstawie wyznaczonych celów w LSR. Przyjęta definicja innowacyjności ma odzwierciedlenie w diagnozie oraz analizie SWOT i odnosi się do głównych problemów i potrzeb zidentyfikowanych na etapach budowy LSR. W nawiązaniu do często zgłaszanego problemu niewystarczającego wykorzystania potencjału obszaru LGD postanowiono premiować innowacyjne wykorzystanie lokalnych zasobów.

Innowacyjność – to wykorzystanie lokalnych zasobów kulturowych, historycznych, przyrodniczych charakterystycznych dla obszaru LGD w taki sposób, aby prowadziły do nowej usługi i/lub produktu w sferze turystyki i/lub rekreacji i/lub kultury.

Z poprzedniego okresu programowania zachowana zostanie wprost proporcjonalna ocena innowacyjności w zależności od poziomu na jakim występuje (sołectwo, gmina, obszar LGD).

Innowacja będzie premiowana w następujących przedsięwzięciach:

- P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach
- P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowanie świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
- P.1.5. Wzmacnianie infrastruktury turystycznej
- P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych.

W LSR, zgodnie z formułą RLKS, przywiązano dużą rolę dla idei partnerstwa. Współpraca pomiędzy różnymi podmiotami z i spoza obszaru LGD ma przynieść wymierne korzyści i przyczynić się do rozwoju obszaru. W LSR przewidziano projekty partnerskie i w partnerstwie w dwóch przedsięwzięciach:

- P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego
- P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych
- P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży

W tych działaniach współpraca partnerska lub w partnerstwie pomiędzy różnymi podmiotami będzie premiowana dodatkowymi punktami w ramach lokalnych kryteriów wyboru. Charakter współpracy będzie mógł mieć szeroki zakres: np. finansowy, organizacyjny, merytoryczny. Pozwoli to na wymianę doświadczeń między różnymi podmiotami pielęgnującymi lokalne tradycje czy działającymi w sferze usług społecznych.

Procedura grantów zostanie zastosowana w przedsięwzięciu P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych (w części dotyczącej usług) oraz ewentualnie w P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii

Projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR, również promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Rozdział VIII Plan działania

Ogłoszenie naborów wniosków w większości przedsięwzięć planowane jest na lata 2024 i 2025. Plan działania zakłada dla większości operacji jednoroczny czas realizacji. W ramach Przedsięwzięcia P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii ogłoszone będą 2 nabory, najpierw w 2024 roku dla osób fizycznych, mieszkańców obszaru LGD a w kolejnym roku dla pozostałych podmiotów. Oba przedsięwzięcia związane z przedsiębiorczością (P.1.3 i P.2.1) będą podzielone na dwie części (pierwsze nabory w drugiej połowie 2024 roku, drugie nabory w pierwszej połowie 2025 roku) – umożliwi to ubieganie się o wsparcie szerokiego gronu potencjalnych Beneficjentów. Ta sama idea sprzyja podziałowi na kilka naborów w ramach w przedsięwzięciach P.1.4 Przedsięwzięcie P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowania świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i P.2.3 Przedsięwzięcie P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej. Przy czym należy wspomnieć, że jeden z projektów w P.1.4 dotyczyć będzie partnerstwa międzynarodowego. Na 2 etapy chcemy podzielić też nabory w przedsięwzięciu P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych (w latach 2025-2026). Takie rozłożenie naborów umożliwi przygotowanie infrastruktury pod świadczenie usług społecznych. Pozostałe przedsięwzięcia zostaną realizowane w jednym naborem.

Zaplanowanie w taki sposób naborów, głównie w dwóch pierwszych latach, przyczyni się do łatwiejszego osiągnięcia kamienia milowego (na dzień 30.06.26 r. w ramach PS WPR, na dzień 31.12.2026 r. w ramach FEP).

Szczegóły określające terminy osiągnięcia celów poprzez realizację wskaźników produktu i rezultatu stanowi Tabela Plan działania. zał. nr 2 do niniejszej strategii.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Kwotę w budżecie LSR ustalono zgodnie z treścią załącznika nr 4 do „Regulaminu Konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Budżet w podziale na przedsięwzięcia wygląda następująco:

Tabela 34 Budżet w podziale na przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 (Naturalna „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru LGD w oparciu o lokalne zasoby)	Źródło finansowania
518 745,43	P.1.1. Działania zwiększające wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii	FEP EFRR
312 378,66	P.1.2. Poprawa bioróżnorodności obszarów cennych przyrodniczo	FEP EFRR
71 111,08	P.1.3. Rozwój gospodarki opartej na lokalnych zasobach	WPR
155 555,54	P.1.4. Inicjatywy lokalne na rzecz kształtowanie świadomości obywatelskiej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego	WPR
518 745,43	P.1.5. Wzmocnienie infrastruktury turystycznej	FEP EFRR
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 (Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD)	
599999,94	P.2.1. Rozwój przedsiębiorczości w zakresie usług dla mieszkańców	WPR
296 972,55	P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych	FEP EFRR
593 945,10	P.2.2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych	FEP EFS+
790000,12	P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej oraz poprawa dostępu do usług lokalnych	WPR
133333,32	P.2.4. Rozwój pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	WPR
44444,44	P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	WPR

Budżet wszystkich funduszy (EFS) ujętych w LSR w ramach RLKS wynosi 4 403 287,17 euro. 1 750 000,00 euro na wdrażanie LSR pochodzi z EFRR. Z tego funduszu pochodzi również kwota na zarządzanie LSR w wysokości 412 500,00. Uzupełnieniem tej kwoty będzie wsparcie na dofinansowanie kosztów pośrednich w wysokości do 7% grantu realizacji grantów w ramach EFS+. Z FEP ujęto na wdrażanie ogółem 2 240 787,17 euro, z czego 1 646 842,07 euro to środki EFRR a 593 945,10 euro to środki EFS+. Ogółem na wdrażanie LSR przyjęto 3 990 787,17 euro.

Kształt budżetu jest efektem spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami, zespołu roboczego do spraw opracowania LSR oraz konsultacji na Walnym Zebraniu Członków 22.05.2023 r. Założenia do budżetu oparto na potrzebach społeczności lokalnej oraz na doświadczeniach we wdrażaniu poprzednich strategii. Plan wykorzystania budżetu oparto na intensywnym ogłaszaniu naborów w latach 2024-2025, aby zapobiec nieosiągnięciu kamieni milowych wykazanych w umowie ramowej.

Uzupełnieniem budżetu w ramach EFSI będą dodatkowe środki finansowe wspomagające realizację celów LSR, o których wspomniano w rozdziale V. Poniżej zaprezentowano przykłady takiego wsparcia

Tabela 35. Dodatkowe źródła finansowania

Źródło	Działanie	Uzasadnienie
C.1 (Naturalna „Kaszubska Droga” – zwiększenie potencjału społeczno – gospodarczego obszaru LGD w oparciu o lokalne zasoby)		
Dotacje Narodowego Centrum Kultury	Program EtnoPolska	Kultywowanie lokalnego dziedzictwa poprzez organizację konkursu i wystawy haftu kaszubskiego
Program dotacyjny Wspólnie dla dziedzictwa	działania edukacyjne oraz popularyzujące lokalne dziedzictwo kulturowe	Organizacja warsztatów z rękodziela dla młodzieży z obszaru LGD
Dotacje Narodowego Centrum Kultury	Kultura – Interwencje	Organizacja spektaklu teatralnego kultywującego tradycje kaszubskie i łączącego pokolenia seniorów, ludzi młodych.
C.2 (Dostępna „Kaszubska Droga” – poprawa dostępu do usług społeczno – gospodarczych na obszarze LGD)		
Darowizny przyznawane przez Fundację KGHM Polska Miedź	„Sport i rekreacja”	Organizacja rajdu nordic walking dla seniorów, dzieci i młodzieży z obszaru LGD
Program „Równać Szanse” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności	Konkurs Duże Granty	Organizacja warsztatów rozwijających kompetencje społeczne i emocjonalne młodych ludzi
Program grantowy „ORLEN Social Lab. Laboratorium Społecznej Zmiany”	Poprawa jakości życia lokalnych społeczności	Wsparcie seniorów poprzez organizację warsztatów z zakresu bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Celem monitorowania i ewaluacji będzie bieżąca ocena wdrażania LSR oraz pracy i oddziaływania LGD „Kaszubska Droga” poprzez ocenę wskaźników produktu, rezultatu, zakres planowanych przedsięwzięć oraz weryfikację założonych w LSR celów.

Elementy podlegające ewaluacji i monitoringowi:

a) Funkcjonowanie LGD - potwierdzające sprawność, efektywność funkcjonowania LGD:

- efektywność pracy biura i organów LGD,
- sposobu przepływu informacji,
- ocena pracowników,
- efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, doradztwa,
- efektywność współpracy.

b) Wdrażanie LSR weryfikacja realizacji LSR w stosunku do założeń:

- zgodność realizacji celów i wskaźników,
- ocena wpływu wybranych operacji na realizację celów,
- wykorzystania budżetu,
- jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, przebiegu konkursów,
- inne zależne od potrzeb wynikających z wdrażania LSR.

Monitoring będzie prowadzony na bieżąco, tj. corocznie możliwe będzie sprawdzenie i weryfikacja funkcjonowania LGD. Na potrzeby monitoringu zostanie powołany zespół ds. monitoringu i ewaluacji, powoływany przez Radę LGD, który we współpracy z biurem LGD przygotowuje Raport z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju.

Ponadto, w sytuacji kiedy monitoring wykaże problemy we wdrażaniu LSR, przewiduje się przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej. Ewaluację zewnętrzną powinien przeprowadzić niezależny ewaluator (zwany dalej Wykonawcą). Dopuszcza się, aby kilka LGD zlecało ewaluację zewnętrzną wspólnie (badanie obejmuje kilka LSR. W ten sposób zagwarantowana zostanie porównywalność wyników różnych LGD w ramach województwa. Wykonawca badania powinien posiadać odpowiednie doświadczenie w realizacji badań ewaluacyjnych. Raport z ewaluacji zostanie udostępniony co najmniej na stronie internetowej LGD.

Planuje się zastosowanie następujących kryteriów ewaluacyjnych:

- kryterium skuteczności: na ile rezultaty i wpływ wdrażania LSR przyczyniły się do osiągnięcia jej celów?
 - kryterium efektywności: w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, rezultatów i wpływu programu na osiągnięcie jego celów?
 - kryterium trafności: w jakim stopniu cele LSR odpowiadają potrzebom jego adresatów?
 - kryterium użyteczności: na ile rezultaty i wpływ LSR zaspokajały potrzeby jego adresatów?
 - kryterium trwałości: jak długo będą trwać pozytywne skutki wdrażania LSR po zakończeniu programu
- Przewiduje się, iż w wyniku monitoringu i ewaluacji mogą zostać podjęte takie działania naprawcze jak:
- zmiana harmonogramu ogłaszania konkursów,
 - zmiana kryteriów oceny operacji i ich wyboru,
 - zmiana sposobu prowadzenia usług doradczych i szkoleniowych w zakresie wdrażania i rozliczania projektów,
 - usprawnienie przepływu informacji,
 - wprowadzenia zmian w dokumentach,
 - inne.

Tabela 36. Zakres monitoringu i ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Monitoring				
Funkcjonowanie Biura LGD	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety, opinia dyrektora biura nt. podległego personelu, wywiad z wnioskodawcami, opinia Zarządu, opinia Komisji Rewizyjnej	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Ocena efektywności pracy pracowników, sposobu przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, ocena jakości doradztwa.
Stopień realizacji Harmonogramu ogłaszanych konkursów	Biuro LGD	Wewnętrzna baza danych konkursów	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Zgodność ogłaszanych konkursów z harmonogramem konkursów w całym okresie wdrażania LSR
Budżet LSR	Biuro LGD	Rejestr danych	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania/przedsięwzięcia

Zainteresowanie stroną internetową LGD	Biuro LGD	Licznik odwiedzin strony internetowej, statystyki/dane od administratora strony internetowej	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Skuteczność przepływu informacji, efektywność promocji obszaru LGD
Stopień realizacji budżetu na operacje dedykowane grupom dewaloryzowanym	Biuro LGD	Rejestr danych	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania/przedsięwzięcia
Stan wdrażanych projektów, skala i rodzaje występujących problemów	Biuro LGD	Rejestr danych, ankiety, bieżący kontakt z beneficjentami	Na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR	Ocena zaawansowania projektów
Ewaluacja				
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji realizacji wskaźników	Zespół Monitorujący	Analizy własne Zespołu Monitorującego, sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr prowadzony przez pracowników Biura LGD, wizja lokalna	Ocena roczna wykonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Stopień realizacji wskaźników
Jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur	Biuro LGD, Zarząd LGD	Analiza ankiet przeprowadzonych z beneficjentami, dokumentacji dotyczącej realizacji operacji zgromadzonej w biurze LGD	Ocena roczna w latach dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Stopień realizacji zaplanowanych operacji
Zainteresowanie stroną internetową LGD	Biuro LGD	Licznik odwiedzin strony internetowej, statystyki/dane od administratora strony internetowej	Ocena roczna w latach dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Skuteczność przepływu informacji, efektywność promocji obszaru LGD
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Biuro LGD	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio, za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia.	Ocena roczna w latach dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności.

Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura.	Zespół Monitorujący	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie członków Stowarzyszenia.	Raz na rok	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR
Budżet LSR	Biuro LGD	Rejestr danych	Raz na rok	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania/przedsięwzięcia

XI. Wykaz literatury/źródeł

1. Bański J., Struktura i ocena zasobów lokalnych w regionach Polski Wschodniej, Studia Obszarów Wiejskich, Warszawa 2019
2. GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca portret woj. pomorskiego (<https://svs.stat.gov.pl>)
3. Kusterka-Jęmańska M., Wysoka jakość życia jako cel nadrzędny lokalnych strategii zrównoważonego rozwoju, Zeszyty Naukowe Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010
4. Namysłowska I., Psychiatria dzieci i młodzieży, Red.: I. Namysłowska, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2004
5. Powiatowy Program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2022-2032, Wejherowo 2022
6. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Organizatora Rodzinnej Pieczy zastępczej w Wejherowie za rok 2020, Wejherowo 2020
7. Stanny M., Wiesz, obszar wiejski, ludność wiejska – o problemach z ich definiowaniem. Wielowymiarowe spojrzenie, Wiesz i Rolnictwo, Warszawa 2014
8. Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Szemud na lata 2021-2030, Szemud 2021, <https://mapadotacji.gov.pl/projekty/789681/>
9. Strategia Rozwoju Gminy Linia na lata 2023-2030, Linia 2023
10. Strategia Rozwoju Gminy Łęczycze na lata 2021-2030, Łęczycze 2021
11. Strategia Rozwoju Powiatu Wejherowskiego 2021-2030, Wejherowo 2021

XII. Spis tabel

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	4
Tabela 2 Zmiana liczby ludności	4
Tabela 3 Działania partycypacyjne	6
Tabela 4 Powierzchnia gmin	10
Tabela 5 Liczba ludności w poszczególnych gminach LGD, udział procentowy (wg stanu na dzień 31.12.2020 r.)	11
Tabela 6 Przyrost naturalny i saldo migracji w poszczególnych gminach LGD na tle województwa pomorskiego i powiatu wejherowskiego	12
Tabela 7 Liczba podmiotów gospodarczych (stan na koniec 2020)	12
Tabela 8 Potencjał gospodarczy – liczba nowych podmiotów gospodarczych bezwzględna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	14
Tabela 9 Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	16
Tabela 10 Liczba osób bezrobotnych	17
Tabela 11 Liczba osób bezrobotnych wg gmin	18
Tabela 12 Liczba miejsc niedogłębionych na terenie LGD stan na rok 2020	22
Tabela 13 Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	25
Tabela 14 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	25
Tabela 15 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji	26
Tabela 16 Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w roku 2020	26
Tabela 17 Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem	28
Tabela 18 Ludność wg grup wieku 60-64	28
Tabela 19 Prognoza grup wiekowych seniorów na rok 2050 w powiecie wejherowskim	29
Tabela 20 Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze względu na miejsce zamieszkania w 2020 roku	30
Tabela 21 Liczba rodzin korzystających z pomocy w związku z niepełnosprawnością lub długotrwłą chorobą w podziale na gminy w 2020 r.	30
Tabela 22 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	31

Tabela 23 Organizacje pozarządowe działające na obszarze LGD na rzecz osób niepełnosprawnych	32
Tabela 24 Liczba dzieci do lat 10 na obszarze LGD	33
Tabela 25 Młodzież w przedziale wieku 11-25 lat na obszarze LGD	33
Tabela 26 Obszary prawnie chronione – wskaźniki dla roku 2020	34
Tabela 27 Formy ochrony przyrody na terenie LGD „Kaszubska Droga”	35
Tabela 28 Wskaźniki określające stężenie ścieków bytowych	37
Tabela 29 Ilość złożonych wniosków w programie „Czyste powietrze” z uwzględnieniem poszczególnych inwestycji	38
Tabela 30 Pozytywnie ocenione projekty LGD w rankingu gmin w programie czyste powietrze	38
Tabela 31 Powiązania celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi	40
Tabela 32 Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru, analizy SWOT, celów i wskaźników	46
Tabela 33 Wskaźniki produktu i rezultatu	54
Tabela 34 Budżet w podziale na przedsięwzięcia	59
Tabela 35 Dodatkowe źródła finansowania	60
Tabela 36 Zakres monitoringu i ewaluacji	61

XIII. Spis wykresów

Wykres 1 Udział grup wiekowych w ogóle ludności gmin LGD	11
Wykres 2 Podmioty gospodarki na 1000 mieszkańców	13
Wykres 3 Podmioty gospodarki narodowej	14
Wykres 4 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej	15
Wykres 5 Wielkość gospodarstw rolnych	19
Wykres 6 Rodzaje upraw	20

CEL	Lata	Nazwa wskaźnika	NaturaInfa „Za” - obszar „Wzrost” - zwiększenie potencjału społecznego - gospodarczego obszaru LGD - w oparciu o lokalne zasoby												Program			
			Do 31.12.2024	% realizacji wskaźnika narastająco	Do 31.12.2025	% realizacji wskaźnika narastająco	Do 31.12.2026	% realizacji wskaźnika narastająco	Do 31.12.2027	% realizacji wskaźnika narastająco	Do 31.12.2028	% realizacji wskaźnika narastająco	Do 31.12.2029	% realizacji wskaźnika narastająco				
C.1		PIKOZ08 - Pojemność magazynów energii elektrycznej [MWh]		0,13		33,33		0,39		100		0,39		100	0,39		100	REP
		Przedsięwzięcie P.1.1. Działania Odnawialnych Źródeł Energii																REP
		Przedsięwzięcie P.1.2. Poprawa jakości wody																PS WPR
		Przedsięwzięcie P.1.3. Rozwój przedsiębiorczości																PS WPR

[illegible][illegible]

Przedsięwzięcie P.2. Rozwój infrastruktury i usług	specyficznych								
	PULC002 - Liczba osób objętych usługami świadczeniowymi w społeczeństwie lokalnym w programie [osoby]	100	50	200	100	200	100	100	FEP
Przedsięwzięcie P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej)	ECCO17 - Liczba osób z niepełnościami objętych wsparciem w programie [osoby]	28	50	56	100	56	100	56	FEP
	PIK005 - Liczba wyartymy obiektów, w których realizowane są usługi społeczne [tutaj]	2	50	4	100	4	100	4	FEP
Przedsięwzięcie P.2.3. Rozwój małej infrastruktury publicznej)	Liczba operacji polegających na rozwoju małej infrastruktury publicznej [tutaj]	4	50	6	75	8	100	8	PS WPK

P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Liczba powołanych komisji ds. organizowania czasu wolnego i gospodarki doświadczeń w tym zakresie w tym wdrożenia systemów jakości w projekcie bazy danych [art.16]	4	100	4	100	4	100	4	100	4	100	PS WPR
P.2.5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży	Liczba operacji polegających na wypracowaniu do 25 roku życia [art.16]			4	100	4	100	4	100	4	100	PS WPR
Miejskich regulatu P.2.1	R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich; Nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR [liczba utworzonych miejsc pracy]	11	22		22	22	22	22	22	22	22	PS WPR
	PLICZOK - Liczba	50	100		100	100	100	100	100	100	100	FEP

Wskaźnik rezultatu P2.2	Wskaznik liczba wytworzonej nowej lub zmodernizowanych lokalizacji społecznych [wytworzonej / rok]	100	200	200	200	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W2.3	R.4.1 Łączne obciążenie współki w Europie; odsetek ludności współki korzystającej z infrastruktury drogowej odległości infrastruktury drogowej z WPR [liczba osób]	800	1200	1600	1600	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W2.4	R.39 Rozwój gospodarki współki; liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką; rozwój infrastruktury współki w ramach WPR	4	4	4	4	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W2.5	R.42 Promowanie współki społecznej; liczba osób objętych wspieraniem projektami współki społecznej [liczba osób]		200	200	200	PS WPR

Formularz 3: Bulwet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WYDZIAŁANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR		Średni ogółem (EUR)
Zakres wsparcia	Programy/fundusze	
	PS WPR	ERS+
Wdziąkanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	1 750 000,00	593 945,10
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	412 500,00	0,00
Razem	2 162 500,00	593 945,10
		4 403 287,17

Formularz 4: Plan wykończenia budżetu I CR

		Środki i kontraktowane (w euro) do										
		31.12.2024	31.12.2025	30.06.2026	31.12.2026	31.12.2027	31.12.2028	31.12.2029				
Fundusze	Kwota ogółem wykorzyst (UE-kra jowe)	% budżetu										
ERROW	0,00	0,00	941666,66	53,81	986111,10	56,35	1563611,08	89,35	1750000,00	100,00	1750000,00	100,00
ETS*	0,00	0,00	282690,07	47,60			593945,10	100,00	593945,10	100,00	593945,10	100,00
EFRR	0,00	0,00	482312,69	29,29			1070950,70	65,28	1646842,07	100,00	1646842,07	100,00
Razem	0,00	0,00	1706689,42	42,76			3232646,88	81,00	3990787,17	100,00	3990787,17	100,00

